

és czac közmodu eledellel hágy megelégedni: nem czac városokat és várakat birjanac, hanem még nagy Fejedelemségeket és kiralyi orfágo-katis el foglallyanac? Hogyha az Isten igéjét ugyan megvetic, mit felel-nec tehát az régi Conciliomoknak Decretomira, az mellyekben az vé-geztetic, és rendeltetic, hogy az püspöknek az Ecclesiátul ne legyen méf-
 fe az ő házaczkája, alázatos astraloczkája, és házi esköze? Mit felel-nec az Aquilejai Conciliumnac amaz mondálara; az mellyben, az Isten Pap-jain valo fegényseg, diczóséges nec hirdettetic? Nem de talám azt, az mit Hieronymus paranczol az ő Nepocianusának: tudniillic, hogy az fegé-nyeknek és az jóvevényeknek, és azockal együt az Christusnac szabad menetelec legyen az ő astralához: de talám ezt őc ugymint kemény szabá-so dolgot, megvetic: De azt az mi mindgyárt utánna következie, semte-lenkedésnélkül, nem tagadhattyac, hogy, Az Püspöknek tisztésége ez, hogy az fegényekre gondot viselleyen; és minden papoknak gyalazattyoc ez, hogy ha az ő magagazdagulását keresi. De ezt őc fel nem vehetic kü-lömben, hanemha egyfermind az őnnön fégyenséges gyalazattyokatis mindnyáj an megvallyac. De nem sükség őket ez aránt keményebben fogdosni, holott czac ez egy vólt fándékom, hogy megmutassam azt, hogy az törvény ferint való Diaconuság ő náloc régen eltöröltetött, és hogy azzal az ő Ecclesiájoknak ékesgetésére nem diczekedhet nec. Az mel-lyet én az mennire sükség volt, ugy aránzom hogy megmutattam.

HATODIC RESZ.

Az Romai Széknek elsőségéről és főb méltó-ságáról.

ECkedig azokat az Egyházi rendeket fámláltuc elő, az mellyec az ré-gi anya fent Egyháznac gubernálásában és igazgatásában vóltanac, ostan pedig idő jártában, megvesztegettenec, és hova tovább mind inkább meghanyatlottanac és elhagyattanac: mostan az Papsta Ecclesia-ban czac az püsta nevőc maradott, és fundamentomoc ferint nem egye-bec hanem merő tettetés lárvac avagy finymutato állortzac. Mellyet én a-zért czelekedtem, hogy ez egybe vetésből megtilhetné az Keresztyén ol-vaso, miczoda Ecclesiájoc legyen mostan az Romaiaknac, az mellyec ked-véért minket Elszakadóknac fidnac, hogy attól eltávoztunc, Ennec pe-dig az egész Rend nec az Fejét és az Terejét, az az, az Romai Szék nec Első-ségét, az mellyel azt akarjac bizonyítani, hogy az *Catholica* közönséges a-nya fent Egyház egyedül czac ő náloc legyen, még meg nem illertük.

Mert

Mert ennec sem az Christus rendeléséből, sem az régi anyafent Egyháznac fokásából ninczen eredeti, mint az oda fel megemlített rickelyeknek, az mellyec felől megmutattuc azt, hogy az első anyafent Egyháztul ugy fármaztanac legyen, hogy idő jártában lassan lassan elfajultanac és vete-medtenec legyen, és végre mindenestül fogva más rüt formára váltanac. Es ugyan mégis ez egész világgal el akarjac hitetni, hogy ez legyen az ki-váltképpen valo, sőt eggyetlen egy kötele az Keresztyéni eggyeség nec, hogy ha az Romai Széktul függunc, és azhoz valo engedelemben meg-maradunc.

Ez, mondom, az ő kiváltképpen valo istápjoc és gyámoloc, az melly-re támaszkodnac, midőn tőlunc az anyafent Egyházat el akarjac venni, és magoknac akarjac tulaydonítani: hogy tudniillic őc tartyac az fejet, az mellytül függ az anyafent Egyháznac eggyesége, és hogy annélkül az főnélkül az eggyeség nec el kellyen romlani és szakadozni. Mert őc azt tartyac, hogy az anyafent Egyház mint egy czonkabonka Test ollyanná lenne, hogy ha az Romai Széktul ugymint főtől, nem függene, és annac alája nem vettetné. Annakokaért valamennyifer őc erről az ő főnyen megdiczertetött fentséges felfegű Főbséges orfági birodalmokrol akar-nac főlni, mindenkor ez az előfáguldó dandár: hogy az Romai Papa, u-gymint locontenofa, vagy helytartója az Christusnac, melly Christus feje az anyafent Egyháznac, ennec helyette Legfőbséges Tíftartója legyen az közönséges anyafent Egyháznac, és hogy czac egy jól rendelt anyafent Egyház sem lehetne, hogy ha ez mind az többeken az Elsőséget és főbfe-get nem birná és meg nem tartaná. Annakokaért elő kell ez dolgotis ven-nünc, és meg kell fontolnunc, hogy semmit abban el ne hadgyunc, az mi az anyafent Egyháznac illendő gubernálására tartozic.

2. Ez legyen pedig ebben az fő kérdés, Hogyha sükséges az törvé-ny ferint való Egyházi igazgatásra, hogy egy Széc, minden egyéb fekeket méltosággal és hatalommal fellyül halladgyon; ugy hogy az legyen feje az egész test nec. Mi pedig igen kemény és méltatlan kötélbe feritanoc az anyafent Egyházat, hogy ha azt az Isten nec igejenélkül illy kéferitőfük istalloba akarnoc rekeszteni. Hogyha azért az mi velunc ellenkezőc azt el-akarjac gyözni és nyerni, az mit kívánnac, meg kelly előfer azt bizonyi-tanioc, hogy ez az Rendelés az Christustól feretzertett. Ennec meg-bizonyítására az Törvényből az Fő papnac rendeltetését hozzac bé, ismet az Istentől Jerusalemben rendelt Fő itilletet vagy főb Ta-nácztot.

De erre könyű az felelet, és fokfele, hogyha eggyel meg nem e-légedné nec. Előfer semmi következtető oka és fundamentoma ninczen

annac, hogy az mivalaha egy Tartománnac hafinos volt, az mindez egész világra kiterjedés. Sőt sokkal különb módgya és állapotja az egy nemzetségnec, hogy nem mint az egész földkerekségén lakozo minden népek nec. Mert Mivelhogy az Sidóc minden felől bálványozó homfédokkal volnának környülvétetvén, hogy különbkülömb Religióra ne vonyattatnának, az Isten az ő tífteletinec bizonyos fékít ez világnac ugy mint közép kebelébe helyhezette, oda egy főpapot rendelt, az mellyre mindenek nec kellene néznie, hogy az eggyeségben annyival jobban megtartatnának. Immar pedig, midőn az igaz Religio az egész világra kiterjedett, ki nem látta hogy merő balgataság volna, hogyha az Napkeletül fogva mind az Ngpenyészéig való minden anya fent Egyházak, czac egy Pispók nec igazgatója alá vettetnének? Mert ez finte olyan volna, mintha valaki azt állatnája, hogy mind ez világnac czac egy Tífstartotul kellyen vezéreltetni, mivelhogy egy tartománnac czac egy Tífstartója vagy on. De más okais vagy on, miért ne kellyen en nec követendő példára vonyattatni. Mert joltudgya minden ember, hogy az Főpap példazattya volt az Christufnac. Mivelhogy pedig az az Papság immar helyéből kimozdult, és máfra állott, tehát annac igazságának másuva kellett vitetni és máfra állani. Kitevitetött és állott azért? Bizonyára nem az Pápára, (az mint ő azzal semtelenül mér kérkedni, midőn ez nevet magára vonfa) hanem az Christufra, az melly, miképpen hogy vicariustnélkül és heltartónélkül és utánna következőnélkül viseli az ő tíftelet, azonképpen nemis engedni senki nec ez tífteletet. Mert ez Papi tíftelet, melly az Törvényben példaztatott, nem czac az prédikállási tífteletben, avagy tanításban áll, hanem az Istennec az emberekhez való megengesteltesébe nis, mellyet Christus az ő halálával vitvéghöz; és azzal az értünc való efedezéssel az mellyben mostanis el jár az Atyánál.

3. Nincz azért annac érteke, hogy minket ez példával, az mellyet látünc hogy czac ideig folgált, finte mint egy öröké tartó törvényvel ugy kötelezenec. Az uy Testamentumban semmi nec nincz, az mit az ő értelmek nec megerősítésére előhoozanac, hanem az mi czac egy ember nec mondatott: Te Peter vagy, és ezen a köfalon éppitem fel az én anya fent Egyházamat: és valamit megkötözendé ez földön, mennyekben is kötözve léfien, és valamit megoldaf ez földön, mennyekben is megoldozva léfien. Ismet, Peter heretife engemet? Legeltesd az én juhaimat. De ha azt akarjac hogy értekefec, és erőfsece legyenec ez megbizonyítáloc, mutafsác meg előfser; hogy az kinec az paranczoltatic hogy az Christus nyájat legeltesse, azzal annac minden Ecclesiakon tellyes hatalom engedtetetic: és hogy az a megkötözés és oldozás semmi egyéb ne legyen, hanem ez egész világon való uralko-

Heb. 7. v. 18.

Matth. 16. v. 18.

Ioh. 21. v. 15.

uralkodás. Láttünc pedig azt, hogy az miképpen Peter ez Paranczolatot az Urrul vötte: azonképpen int ő is egyéb presbytereket, hogy legeltesse az anya fent Egyházat. Ebből megérthetni, hogy az által az Christus fava által, az f. Peter nec avagy semmi külön és egyebek felött nem adartott, avagy pedig hogy Peter az elvött tellyes hatalmat, egyebeckel egyaránt közlötte legyen. De hogy hiába ne perlödgünc, vagy on arrul máfutt világos magyazatünc az Christus fájából, mi legyen az megkötözés és megoldozás, tudni illic az bünöket megtartani, avagy megboczátni. Módgyát pedig az megkötözés nec és megoldás nec minékünc az egész fent Irás mindenütt megmutattya, és kiváltképpen fent Pál, midőn azt mondgya; Hogy az Euangelium nac folgáinac megparanczolatott, hogy az embereket az Istennel megengesteltyec, és egy fersmind hatalmok is legyen bosfű állást gyakorlani azokon az kic ez jótétemént megvetic.

4. Melly gyalazatoson és méltatlanul tekerjéc és czigazzac őc, ez megkötözésről és megoldozásról való mondások, egy réfent megmondottam máfutt, és mayd ennek utánais bővebben megmagyaztatatic. Mostan czac azt láffünc meg, mit akarjanac ebből az Christufnac nevezetes és jeles mondásából kitekerni. Az Christus Peter nec igéri az menyorság kulczait, és azt mondgya, hogy valamit megkötözend ez földön megkötözve léfien az, mennyekben. Hogyha mi az kulczok nec és az megkötözés nec értelmében megeggyezünc, menten megfünic minden visfavonyas. Mert az Papa ő magais örömeft oda hadgya az faratságos Apastali tíftelet, az melly mind ő gyönyörködésért elszakasthatnája. Mivelhogy az Euangelium nac tanítása által nyittatnac meg az egec, ékes példazati nevezettel mondatic azért kulczok nec. Az emberek pedig semmi egyéb módon nem kötöztenec és oldoztatnac meg, hanem hogy némeltyec az hit nec általa az Istenhez engesteltenec, némeltyek pedig az ő hitnélkül való völtoc miatt inkább megköteleztenec. Ha azért az Pápa ennél többet magának nem tulaydonitana, ugy aranzom, hogy senki nem lenne az ki ezt ő neki iregyleneje, vagy ezért ellene hartzot inditana. De mivelhogy ez fent Peter successioja és követése, ugy mint munkával terhes és őftróvér jövedelmü, az Pápanac nem tettic, ihon innét vagy on főképpen az mi köztünc és ő közette való hartznac erediti. tudni illic, mit igért legyen az Christus Peter nec. En finte az dolog nac mivöltából hozom azt ki, hogy ezzel nyilvánással az Apastali tíftelet nec méltósága és felséges volta mutattafsee és jelentésécki, az melly az faratságos nagy munkatul el nem válastathatic és nem szakadhat el. Mert ha jóva hagyatic az én megírásom, az mellyet feltöttem, (az mint hogy azt nagy semtelenségnélkül senki meg nem vetheti.) Peter nec itt semmi nem

1. Pet. 5. v. 3.

Ioh. 20. v. 24.

2. Cor. 5. v. 12.

& 10. v. 16.

Matth. 16. v. 18.

Ccccccc

adatic, az mi az több Apasztalockalis köz nem volna. Mert egyébként nem czac az ő személyeken efnéc bossúság; hanem az tanítáfnac méltóságais megczonkítatnéc. Tagadgyác ezt tele torockal az Romaiac. De kérlec mi hafnoc benne, hogy ez köfíklába ütözne? Mert ugyan nem tafíthattyác el, és nem bonthattyác azt fel: hogy az miképpen minden Apastolokra azon egy Euangeliumnac prédikállása bizatott: hogy azonképpen ő nékiekis, ugyan azon meg kötözésre és megoldásra való egyenlő hatalom adatott legyen. Az Christus (ugymondnac őc) Petert tötte Fejedelméve: az egész anyafent Egyháznac, midőn néki ígerte az kulczokat. Felelet. Az mit ez mondásban ez egy nec ígért, azt ostan egyfermind mindenk nec engedte, és ugymint kezekbe adta. Hogyha azért finte azon igaságot, az melyet ez egy nec ígért, mindenk nec egy aránt adta, miben főbtehat Peter az ő apastali társainál? Abban (ugymondnac) fellyeb való fent Peter, hogy ő mind közönségeffen, mind pedig különis vötte, az mi az többinec czac közönségeffen adatic. Mint lenne pedig, ha én erre az Cyprianussal és Agostonnal felelnéc meg, hogy Christus azt nem azért mivelte legyen, hogy egy embert másoknál fellyeb becüllene, hanem hogy az anya fent Egyháznac eggyeségét minékünc így jelentenés és ajánlaná? Mert illyen képpen fól az Cyprianus, Egy ember nec személyében az Ur az kulczokat mindenk nec adta, hogy mindenk nec égységeket jelentenés, mivel hogy az többis finte az oc volnának, az mi Peter völte, azon egy tíftefégnéc és hatalomnac társai, az elkezdés pedig eggyen lött, hogy az Christusnac egy anya fent Egyháza jelentertnéc és mutattatnéc. Szent Agoston pedig így fól: Hogy ha Peterben nem volna az anya fent Egyháznac titkos példázattya, nem mondotta volna azt az Ur nékie: Te nekéd adom az Kulczokat. Mert ha ez Peter nec mondatott, tehát nem az Ecclesiájé, Ha pedig az Ecclesiájé, tehát midőn fent Peter az kulczokat vötte, az egész anya fent Egzházat jegyzette. Másutt ismet: Midőn őc mindnyájan kerdettenénéc, egyedül czac az Peter feleli: Te vagy az Christus: erre mondatie őnéki: Te nekéd adom az kulczokat: mintha az megkötözésre és oldozásra való hatalmat egyedül czac ő vötte volna el: magálám mind az többiértis tötte az feleletet, és ez hatalmatis az többivel egygyüt, egy személyben az eggyeséget példázvan, vötte el. Annakokaért neveztetie egyedül az többi helyett, mivel hogy az eggyeség mindenkben nagyon.

5. Imez pedig, Te Peter vagy, és ez köfíklan éppitem fel az én anya fent Egyházamat; sohol nem olvassuc, hogy máfnac mondatott volna. Mintha itt Christus valami mást beféllene az Peter felől, hogynem fent Pal és f. Peter ő maga hirdet miden Keresztenekről. Mert fent Pal az Christust

Matth. 16. v. 20.

Ioh. 20. v. 23.

De simplicitate Pralat.

Homil. in lo. 50.

Homil. 11. Re petit.

Homil. 124.

Ephes. 2. v. 20.

Christust fegelet kövé téfi, az mellyen mindnyájan éppiteffene, az kic az Urnac fent templómáva nevedkedne: Szent Peter pedig annac elő köveinec nevez minket, kic azon az válastott drága kövön fundaltatván, az Istennel és mimagunc közört őfve ferkeftettetünec. De azt mondgyác mégis, hogy ugyan Peter az fellyeb való, mert ő néki vagyon kiválképpen való nevezeti. Bizonyára én ez tífteféget f. Peter nec örömeft megengedem, hogy az anya fent Egyháznac épületiben az első közzé helyeztetteséc, avagy (ha aztis kíványác) legyen első minden hívők nec közötte. De hogy innét azt hozzác ki, hogy ő néki Elsősége és Urasága legyen egyebeken azt meg nem engedem. Mert miczoda erősfittő beféd volna ez. Az Peter buzgosággal, tudománnyal és bátorságos elmével meghallad egyebeket: Annakokaért hatalmais vagyon egyebeken. Mintha nem job finnel erősfithetné valaki imeztis, Hogy az Andrasrend fent rint fellyeb való Péternél, mert idővel ő járt elől, és Petert ő vitte Christushoz. De ezt én elhagyom. Legyen Peteré bátor az előlmenés: Mindazáltal ugyan nagy külömbség vagyon az rend nec tíftefége közört, és az hatalom közört. Lattyuc azt, hogy az Apastaloc többire mindenkor megadtac Peter nec ez tífteféget, hogy az közönséges gyülekezetben ő főllana, és az intéfben, tanácsolásban, és unfolásban nem minemmüképpen az többit ugymint elől igazarna: de az hatalom felől nem olvasunc semmit.

6. De finte arra az disputatióra még nem jutottunc: czac ezt akarom mostan elbirni, hogy igen hitványul erősfitefenec és bizonyítsanac azoc, az kik Peter nec czac az pufsta nevéből akarnac az egész anya fent Egyházon birodalmat kováczoelni. Mert az sokféle bolyokás és képtelen előhozdogalásoc, az mellyeckel elsőben akartac ez világott élczábitani, nem czac megrzáfolásra, de még előhozásra sem méltoc: az mint midőn azt mondgyác: Az Peteren éppitetet az anya fent Egyház, mert meg vagyon mondvá: Ez köfálon éppitem fel az én anya fent Egyházamat. De Lám (ugymondnac őc) némelylec úgy magyaráztac az régi atyác közzül. De mivel hogy en nec az egész fent Irás ellene mond, mint mutogatnac az emberek nec tetire az Isten ellen? Sőt mit vetekedünec ez igék nec értelmén mintha homályos és kétséges volna, holott semmi vilagosabbban és bizonyofsaban nem mondathatnéc? Peter az ő maga és az Atyafiak nevében megvallotta, hogy az Christus, Istennec fia legyen. Ez köfálon éppiti Christus az ő anya fent Egyházat: mivel hogy ez az eggyetlen egy fundamentó, az mint fent Pál mondgya, az mellyen kívül más né vettethetic. Es ez aránt nem veté azért meg az Atyáknac autoritasokat, mintha fogyatkozásó volna azoknac bizonyitasokból annac megmutatására a mit módoc, hogyha béhozni akarnám: hané a mint megmódám, né akarok ez illy vilagos dologba,

1. Pet. 1. v. 2.

Ioh. 1. v. 40. 42.

Matth. 16. v. 16.

1. Cor. 3. v. 11.

az olvasónac nem fűkséges villongással hasonlanulterhére lenni. Kiváltképpen mivelhogy ez az ügy, az micinc által immár régen forgalmatosson és világosson meg magyaráztatott.

7. De mindazonáltal fenki bizonyára ez kérdést jobban meg nem tudgya feyteni, mint az fent Irás önnön maga, hogy ha mind az mondasokat egymás mellé vettyüic, az mellyekkel az tanitatic, hogy miczoda tifti és hatalma lótt legyen Peter nec az több Apastaloc között, mint viselte magát, és mint fogadtatott és tartatott legyen visontag öis azonoktól. Fuls meg és olvass meg mindene ket, az miket az Irás megemlit, és nem találod különben, hanem hogy öis egy vólt az tizenkettő között, az többiöz hasonlo, azoknac fele társoc, és nem Uroc. Öe fokta jollehet néha az gyülekezetben elő hozni, ha mi olly dolog esic, és az többit meginteni affelől, mit kellyen czelekedni: de egyfer mind az többtis hallya, és nem czac az voxot boczátya rendre, hanem az sabad javallástis, és az mit az többi végez nec, azt követi és annac enged. Midön az páfstoroknac ir, nem paranczol hatalammal, mint egy főb tiftü, hanem öket attya fiainac mondgya és fölga társainac, és nyajassan inti öket az mint az egy aránt való tiftben lévők között fokott lenni. Mikor abban völdotatic, hogy az pogányokhoz adta vólna magát, noha az nem méltán lótt, de mégis megmenti magát. Midön az ő fölga társaitul néki meghagyatic hogy Janossal Samariába mennyen, nem vonyogattya attul magát. Hogy az Apastaloc ötet oda küldic, azzal megmurattyac, hogy ötet nem tarttyac fő tiftartojoknak: hogy önékiec enged, és az rea bizott követséget felvéfi, azzal megvallya, hogy ö vélec egyesége vagy on, és raytoc semmi urasági hatalma önéki ninczen. De ha finte ezekben semmi meg nem iratott vólnais, ugyan czac az Galatiabéliekhez írott egy levélis effelől minden kétséget könnyen elvehetne, holott fent Pál mayd két egéfi Caputban semmit egyebet ugy nem igyekezic bizonyítani, hanem hogy ő az Apastali tiftben Péterhez hasonló legyen. Innét fámlállya elő mint ment legyen Peterhez, nem hogy alája vettetött voltát mutatnája meg, hanem hogy az tudománnac eggyező vóltat, az mellyet hirdetné nec mindene előtt megbizonyitanája. Es hogy Peteris semmi affelet tole nem kívánt legyen; hanem ő néki job kezét adta társaságnac jegyjül, az Urnac fölójében való munkálkodásra. Annakfelötre hogy ő nékie nem kisseb kegyelem adatott az Istentől a Pogányok között, mint azt Sidoc között Peter nec. Végezetre hogy ő Peter midön nem igyenessen járna, megfeddette legyen, és hogy Peter helyt adott és engedett az megfeddés nec. Mindezekből megláttzic, hogy avagy nyilván való egyenlőség vólt az Pál és Peter között: avagy pedig hogy Péter nec nem vólt.

A. 15. v. 5.

1. Pet. 5. v. 1.

A. 11. v. 3.

A. 8. v. 14.

Gal. 1. v. 18.
K. 2. v. 8.

Gal. 1. v. 8.

vólt több hatalma az több Apastalokon, az mint azoknac ő rayta. Es fentre azon munkáldic ott fient Pál, az mint imént mondam, hogy senki az Apastali tiftben ő nálánál fellyeb való nac [ne vélye: Peter t avagy Janost, mivelhogy azoc ő nékie fölga társai, és nem Urai vólnac.

8. Ha pedig finte megengedemis, az mit Peter felől állatnac, hogy tudniillic főb vólt legyen az Apastaloc között, és méltosággal az többit fellyül multa: De ugyan ninczen azért arra okoc és módgyoc, hogy ez eggyes és kiváltképpen való példából közönséges regulát csinállyanac, és az mi egyfer lótt, azt minden időre vonnyac: holott nagy különység legyen ez dologban. Egy az Apastaloc között előjáró vólt, mert tudniillic kevesen vóltanac. Hogy hatizenkét ember nec egy előtte járója vólt, következiké innét, hogy házezer ember nec egy előtte járója rendeltesséc? Hogy ha az tizenkettő között vólt egy ollyan az ki öket igazgatta, az nem czuda. Mert azt az terméset hozza és az ember nec elmejeis azt kívánnya, hogy akalmelly gyülekezetben, hogy ha mindene nec egyaránt való hatalma legyenis, hogy mindazáltal egy ugymint fő legyen közöttoc, az melly után az többi intézéc magokat. Azonképpen semmi tanác rend nincz polgármester nélkül, semmi itéleti törvéntétel ninczen bírónélkül, sem collegium nincz igazgató nélkül, semmi társaság nincz vezér lónélkül. Es illyen módon semmi illetlenség abban nem vólna, ha meg vallanóc azt, hogy az Apastaloc Szent Peter t illyen formán tartottac fő nec közöttoc. De az minec kevessec között helye vagy on, annac nem kell mingyarást az egéfi világra kiterjesztetni és vonyatni, az melly nec igazgatására fenki egyedül elég nem vólna. Sőt, azt mondgyac oc, hogy mind az egéfi közönséges termésetben finte ugy helye legyen en nec mint finte külön valamelly réfeczké nec, hogy egy leg föllyeb való fő legyen az többi felött. En nec megbizonyítását vesic, az Darvakról és az méhekről, az mellyec mindenkor egy tulaydon királt válastnac és nem fokakat. Az béhozott példákat bizonyára én bévessem: De azonban, mind ez féles világról öfve repülneké az méhec, hogy magoc között egy királt válastnac? mindenic király külön meg elégezic az ő melkásával és kaptarával: azonképpen az Darvac közöttis minden feregnec vagy on tulaydon királlya. Mit hozhatnac oc ebből egyebet ennélki, hanem hogy mindé anya fét Egyháznac egy egy Püspöke legyen? Annakutánna az világi példákra mutatnac, és az Homerus mondásat hozzác elő hogy, Soc Utac egyfer mind ritkán regnálnc igen jól. Es az melly egyéb effele diczerő mondásoc olvasatnac az pogány bölczek nec írásibá az olly birodalmokról, az hol czac egy a fő, arra könnyü megfelelni. Mert az egy fő fejedelem nec regnálása az

Ulyestől Homerusban, és egyebektől egyébűtt nem azért diczértetic, hogy egyedül czac egy nec kellyen az egész világot gubernálni: hané azt akarjac megmutatni, hogy egy orfágnac nem lehet két fejedelme; és az birodalmi hatalomság nem meny vedhet feletársaságot.

9. Ahun ám legyen az, az mit őc akarnac, hogy jó és hasznos hogy ez egész világ czac egy fő fejedelemtül igazgattasát, az melly noha merő balgataság, de legyen ugy; Mindazáltal nem engedem azért azt meg, hogy en nec az anya fent Egyháznac igazgatasában is így kellyen lenni. Mert en nec czac egy a feje az Christus, az melly nec fejedelemsége alatt, mindnyájan őfve vagyunc foglaltatva, az ferint az rendes és igazgatas ferint, az mellyet őnnön maga rendelt. Annakokaért nagy bossúsággal illetic az Christust, hogy ha ez finy alatt az egész közönséges anyafent Egyháznac egy embert akarnac fő elötte járóvá rendelni, mivelhogy az nem lehet fő nélkül: Mert az Christus az fő, kitől az egész test fűp rendvel és móddal egybeferkeftettevén és kötöttettvén, mind az tagoknac egybe boczátása által, minden tagnac mérték ferint való belső czelekedet nec ereje által az testhöz illendő nevedést véfen magánac nevedésére. Látod itt, hogy miképpen az Apasztal minden embereket, senkit ki nem vévén, az egy testbe helyhez teti és foglallya, az egy fő nec pedig tisztességét és nevét egyedül czac a Christufnac hadgya. Látod azt hogy mindenic tagnac bizonyos mértéket rulyadonit, és meg határozott és szabott dolgot es tisztet: hogy az kegyelem nec tellyesége, és az igazgatasnac főb hatalma egyedül czac az Christusé legyen. Ninczen tölle elrotytve az is, minemű családú rést kereszenec, mindön ez vettetic elejekbe, hogy imezt mondgyac tudni illic: Az Christus mondatic jóllehet tulaydonság ferint az Anya fent Egyháznac egy fejé nec: mivelhogy ő egyedül regnál és gubernál tulaydon erejével és hatalmavál: De azonban ugyan lehet ő mellette és alatta más alsó fő, vagy tisztviselő főis, (az mint őc foktac fölni) az melly ez földön az ő tisztviselő helyette. De ez méntségre családúval nem használnac semmit, hanemha előfer megmuttyac, hogy ez felső fő alatt való fő tisztviseles az Christustól rendeltetett legyen. Mert fűt Pal azt tanittya, hogy mind az egész kifolgaltatás az tagokra legyé kioftartván, az erő pedig az egy mennyei főtől fűarmazzéc. Avagy ha világofab magyarázattyát kívannyc, Holott az Irás bizonyittya, hogy az Christus az Fő, és ez tisztességet egyedül czac ő néki tulaydonittya, tehát senkire egyébre nem kell vonni, az kit Christus őn maga nem tött magánac helytartója. Ez pedig nem czac sohol nem olvastatic, hanem főc bizonyításockalis meghamifitathatic.

10. Egy néhányfor előnkbe írja fent Pal az anya fent Egyháznac élő abrázattyát: de ez földön való Egyfőről sohol nem emlekezie. Sőt az ő megírásából

Ephes. 4. v. 15.

Ephes. 1. v. 22. &
4. v. 21. 6. & 5.
v. 23.
Col. 1. v. 18. & 2.
v. 10.

Ephes. 4. v. 10.

írásából azt érthetni sockal inkább, hogy ez ilyen fő az Christus rédelésétül tellyeséggel idegen legyen. Az Christus az ő felmenetelével, az ő látható jelé voltat mi tölunc elvitte: és mindazáltal ugy ment fel, hogy mindeniket bétöltene. Annakokaért mostanis jelen vagy az ő anya fent Egyháznac, és jelen léfen mindenkoron. Hogy hogy pedig és mi módon mutassa meg magát és közöllye velunc, azt fent Pal ugy magyarázza, hogy minket arra az tísti fűlgálatra mutasson az mellyel ő él. Az Ur, mi bennunc vagy (ugymond) mindnyájan, az kegyelem nec mértéke ferint, az mellyet mindenic tagoknac adott. Azért adott némelleyeket Apasztalokat, némelleyeket Euangelistákat, némelleyeket pafstorokat, némelleyeket tanitokat, &c. Miert nem mondgya, hogy egyet mindeneken Fő nec rendelt, az melly ő nékie helytartója legyen? Mert ezt kívánta volna az dolognac mivolta, és semmiképpen el sem kellett volna hagyatni, hogy ha igaz lött volna. Az Christus (ugymond f. Pal) mi bennunc vagy és mi velunc. Miképpen pedig Azoknac ez embere nec fűlgálatyoc által, az kiket az ő anya fent Egyháznac igazgatasára rendelt. Miert né mondgya, hogy az Legfőb alatt való másod Főtül, az mellyet ő hely tartójának rendelt? Szól bizonyára az Egységről, de az Istenben és az Christus hitiben való egyfűséget érti, Az emberek nec sémit nem tulaydonit, hanem czac az köz fűlgálatot és kinekkin ec az ő mértékét és dögát. Mint vagy az hogy minekutánna minekunc az egységet ajánlotta, és ezt mondotta, hogy mi egy test és egy Lélec vagyunc, és hogy czac egyedül egy reménségunc vagy az hivatal felől, egy Istenunc, egy hitunc, és egy keresfűségunc vagy az, hogy mindgyarást azt nem vetötte utánna, hogy azonképpen Egy fő Pápánk is vagy az, az anya fent Egyháznac az egyfűségben való megtartására? Mert semmi helyeslebben nem mondat hatott volna, hogy ha az dolog igazán ugy völt volna. Ez mondat fűrgalmatosan meg kell gondolni: Mert semmiketség abban nincz, hogy ezzel az anya fent Egyháznac Lelki gubernálását és igazgatasát akarta legyen előnkbe abrázolni, az mellyet, az után következő *Hierarchiának* neveztenec. Sém *Monarchia* pedig avagy Egy ember nec Urasága az Egyházi fűlgác között itt nem említetic, hanem ez ellen inkább az jelentetic, hogy semmi afféle állapot ninczen. Ninczen abban is semmi kétség, hogy fent Pal ott fűpen ki akarta legyen mutatni annac az eggyesüléfnec módgyát, miképpé fűgjenec az hivec az ő fejektül az Christustól. Nem fűamlal ott elő semmi fűlgái főb séget, hanem minden tagoknac különkülön kíváltképpen való mükalkodásokat ad és szab, a kegyelem nec mértéke ferint, a mint kinekkin ec az ofttattatott. Ninczen is helye, hogy az mennyei és az Földi Ecclesiának gubernálásának őfve hasonlításában mélségesfen bölczelkedgyenec, a mellyben módot kell tartanunc, és a mellett az példa mellett kell megmaradnunc az mellyet az Ur őn maga irott és szabott előnkbe az ő igéjében.

Eph. 4. v. 7. & 11.

11. Továbbá ha finte eztis meg engednem nékicc az mellyet foha az értelmes embereknel meg nem nyernek) hogy tudniillic, az Ecclesiának felsőbigazgatafa olyan formán adatott legyen Peternek, hogy fűntelenül egy utan mindenkor másta fálljon, és mint egy örökség fűrint folyjon és megmaradgyn: Honnét tekerhetic azért őc azt ki, hogy az Római Szék emeltetett olly magas méltóságra, hogy az ki Píspoc Romában, tehát ez egész világonis Leg főb legyen? Miczoda igasággal kötözic ez tíftefséget egy bizonyos helyhöz, holott az fűnt Peternek czac egyigyűen, az helynek kinevezesenélkül adatott? Romában lakott (ugymandnac) Szent Péter, és ott holt megis. Miképpen pedig? Nem de Christus önnön magam Jerusalemben varosában viselteje az ő pispoki tífteft valamiglen élt, és az ő fő papi tífteft becölésére nem azon helyen holté megis? Az minden Pafitoroknac fejedelme, az nagy fő pispoc, az anya fűnt Egyháznac feje, né fűerezhetett annac az helynek olly nagy tíftefséget: mint tehetette tehát Peter fűrent az melly fockal kissébb volt Christufnál? Nem aláb való hitvánfagoké ezec minden gyermek eskedésnél? Christus az Elsőséget, és az anya fűnt Egyháznac főbfegecs gubernálását fűnt Peterre bizta: Peternek Romában volt ülo helye: Annakokaert oda helyhezette az elsőséget fűekit. Tudniillic ilyenképpen az Izraelitaknac régenten az Elsőséget fűekit az Pafitaba kellett volna helheztenic, az holott az főbfegecs Doctör és az Profetaknac fejedelme járt el az ő tífteftben, és ottogyon holt megis.

12. Láffuc mindazonáltal melly ékessen okoskodgyanac és bizonyítfanac. Az fűnt Peter volt (ugymond) az főb és fellyeb valo az Apaftaloc között. Annakokaert, az anya fűnt Egyháznac, az hol fű. Peternek ülese volt, ott kell privilegiomának és főbfegecsnek is lenni. Mellyic anya fűnt Egyházban volt pedig ő előfű Pispoc? Antiochiában, volt ugymond. Az Antiochiai Ecclesia véfű azért méltán az Elsőséget maganac. Megvallyac jollehet hogy azé volt régentem az Elsőség: De minekutánna fűnt Peter onnét elment, azt az tíftefséget Romába vitte véle és oda helyhezette. Mert vagyon egy levél, melly az Marcellus Papa neve alatt az Antiochiai Presbytereknek iratott, az melly ilyenképpen fűol: Az fűnt Peternek Széki előfű tinálatoc volt, az melly annakutánna ofűtan, az Urnac paranczolattyából ide által hoztatott, Illyenképpen az Antiochiai Ecclesia, az melly az előtt első volt, az főbfeget az Római Széknek engedte. De miczoda jelenségből tudta meg ez jó Papa, hogy az Ur azt ugy paranczolta legyen? Mert ha ez dolgot törvens igaság fűerét kellyen meg forgatni, fűükség hogy meg felellyenec arra, hogyha az Peternek adott *Privilegium* avagy főbfegecs szabadság, *Personale* volté, azaz, czac fűemélyre nezetté, vagy *Reale*, az az, dologra ő magára tartozoté, avagy pedig *Mixtum* volté, azaz, hogyha egy réfűnt az fűemélyt máfűréfűnt az dol-

Deut. 34. v. 5.

11. Quæst. I. cap. Rogamus.

az dolgot ő magatis illette legyen. Mert ez három közzül egyiknek kell lenni. Ha azt mondgyac hogy *Personale privilegium*, Személyi szabadság, az helyet né nézi. Hogyha pedig *Reale*, tehát olyan, hogy az fűemélynek elköltözése avagy halála miatt az helytül el nem vétetic. Következie azért hogy azt kellyen mondanioc, hogy *Mixtum privilegium* legyen; ollyankor ofűtan, nem czac egyigyűen kelly az helyet meggondolni, hanem ha egy fűerfűmind az fűemélyhöz is illendő leend. Am valafűac az mellyiket akarjac, én menten erőfűtő befűddel rekefűtecs, és könnyen el birom, hogy Roma az elsőséget fűemmi okon maganac nem tulaydonithatya.

13. Am legyen ugy az mint befűelgetnek, hogy Antiochiából az Elsőség Romába vitetött: miért nem tartotta tehát Antiochia meg Roma után az másodit tíftefséget? Mert ha Romának azért vagyon Főbfegecs, hogy fűnt Peter az ő életének végeiglen mind ott valo Pispoc volt; kinec illic méltobban az másodit hely, hanem annac, az holott elsőben volt ülo fűeki? Mint lott tehát az dolog, hogy Alexandria votté el Antiochiától az előb való járást? Miképpen illic az, hogy valamelly Tanítvány Ecclesiája fellyül haladgya az fű. Peter fűeket? Hogyha akarmelly fűnt Egyháznac az ő fundalójának méltósága fűerint kellyen tíftefteteni, mit mondanac az tób anya fűnt Egyházac felöl? Három Apaftalokat nevez fűnt Pal, az mellyec, az anya fűnt Egyháznac ofűlopinaclattattanac. tudniillic Jacobot, Petert, és Janost. Hogyha azért Peter Apaftalnac tíftefséget az Római fűeknek előb valócs engedtetic, nem volnaé hát méltó hogy az közelb valo és harmadit hely az után engedtetnec az Ephesumi és Jerusalemi anya fűnt Egyházaknac, az holott Janos, és Jacob üttenec? Ihon pedig Jerusalemben régenten, az Patriarchac között utolsó helye volt. Ephesumnac pedig még az utolsóknakis utánoc kellett menni. Tób egyéb Ecclesiákis mentenec hátra hagyatásban, az mellyec egy réfűnt fűnt Páltul fundaltattac, egy réfűnt tób Apaftaloktolis igazgattattanac. Az Mark fűeki, az ki czac az tanítványoc közzül volt egy, nagy tíftefségre jutott. Meg kell tehát vallanioc, avagy azt hogy igen víffű fordult rendelés volt legyen ez, avagy fűükség azt megengednec, hogy nem egy általlyaban igaz, hogy minden Ecclesia az tíftefséget arra az grádiczára méltó, az melly tíftefsége az ő fundalójának volt.

14. Noha az mit fűnt Peternek az Római Ecclesiában üleséről előhozna, nem tudom annac mennyit kellyen hinni. Bizonyára az mi Eusebiusnál olvastatic, hogy ő ott 25. éfűtendeig igazgatta legyen az Ecclesiát, könnyű meghamisítani. Mert nyilván vagyon az első és másodit réfűéből az Galatiabéliekhöz irott levélnek, hogy fűnt Peter 20. éfűtendövel Christus halála után Jerusalemben volt legyen, és az után ment Antiochiába, és

Ddddddd

Gal. 1. v. 18. & 2. v. 1.

ott mennyi ideig lakott, az bizonytalan. Gregorius hét esztendő-t mond, Eusebius huszonötöt. Az Christus halálától fogva pedig az Nero császárkodásának végeig (az mellynek alatta mondgyác hogy s. Peter megöletett legyen) czac harmintzhét esztendő-t találhatnac. Mert Christus Urunc Tiberius Császár alatt sényvedett, annac birodalmának tizen nyoltzadic esztendejében. Ha azért husz esztendő-t innét kivétfés, az mellyekben Peter Jerusalemben lakott az sient Pal bizonyítása sferint, tehát leg fellyebtizenhét esztendő marad meg, az mellyeket ismét az két pispok ségec között kell megostani. Ha azért fokáig lakott Antiochaban, igen kevés ideig ülhetett Romában. Es ezt még világosbanis megbizonyithatni. Szent Pal irt az Romabéliekhöz az ő utaból, midőn Jerusalemben menne, az holott megfogott, és Romába vitetett. Hihető dolog azért, hogy ez az levél négy esztendővel iratott az előtt, minekelőtte ő Romába jutott volna. Ott ő még nem emlekezie czac egy fővalis Peter felől, a melly el nem mulatratott volna, hogy ha akkor Romába ő igazgatta volna az anya sient Egyházat. Sőt az levélnek az végénél, az hol nagy regestromát samlállya azoknac az sémélyeknek, az kiket akar kősföntetni, az holott minden ő esmerőjeit egymás után feljegyezi, sient Peter felől sient czac halgat. Es ide semmire nem sükség az hősű és élés elmélkedéssel való bizonyítás, az értelmes embereknél: Mert sient az dolognac mivolta, és az levélnek egész summája eléggé megbizonyittyac, hogy Petert nem kellett volna kihadni, hogy ha ő akkor Romában volt volna.

15. Annakutánna s. Pal kőtfve vitetetic Romába, holott az Atya fia elfogadgyac az mint sient Lukác írja, Peter pedig ott sinczen az Atya fia sáma között. Onnét sient Pal sient anya sient Egyháznac ir levelet. Még néhol kőfönetekeris ir egyebek nec neveckel, de azt czac egy főval sem emliti, hogy akkor Peter ott lett volna. Miképpen halgattathatott volna olly igen el, hogy ha azon helyen volt volna? Sőt az Philippibéliekhöz írott levélbél, minekutánna azt mondta, hogy ő véle senki sinczen, ki az Urnac dolgábá olly hiven eljárna, mint az Timotheus, panafolkodic az után, hogy kiki mind czac az magaét keresné. Es sient ennac az Timotheusnac irván még ennélis inkább panafolkodic, hogy senki ő melette nem volt az ő első maga mentségeben, hanem hogy őtet mindnyájan el hagyta. Hol volt tehát Peter? Mert ha azt módgyac hogy ott volt Romában, melly nagy bősűval illeti őtet sient Pal, hogy őtet azoc közzé tési, az kic az Euangliomat elhadta, és meg né otalmazta, mivelhogy ő ott az hívókról söl: Mert azt veti utánna: hogy: Az Isten ezt nekic ne tulaydonitfa. Melly fokáig azért és miczoda időben gubernálta s. Peter Romában az anya sient Egyházat? Lám minden könyviróc egy értelemmel azt tarryac, (ugymondanac) hogy mind

az

az ő haláláiglan azt az Ecclesiát igazgatta legyen. Láttya pedig ember, hogy ő magoc az historia iroc, ez dologban nem eggyeznec, hogy ki következett legyen ő utánna: Mert némelleyec Linust mondgyac; némelleyec Kelement. Es sient balgatag fabulákat samlálnac elő az ő közötté és az Simon Magus, között való disputatio felől. Es sient Agoston, midőn az Babonáságról söl, azt sem halgattya el, hogy bizonytalan és sém mire kel-^{Epist. ad Tanuar.} lő vélekedésből mástott volna bé Romában ez az fokás, hogy azon az napon ne böytölnénc, az melly nap Peter az Simon Magust meggyözte volna. Es egy summában annac az időnc dolgai olly igen őtfve vadnac zavarodván, hogy nem mindent az miket róla írnc, hihetni menten el. Mindazáltal mivelhogy az iroc ezt egy értelemmel írja, nem baylódom az ellen, hogy Peter ott holt legyen meg: De hogy ott mint Pispóc úgy űlt legyen, és pedig hősű ideiglen, senki én velem azt el nem hiteti. Es bizonyára nemis gondoloc igen fokar véle, mivelhogy s. Pál bizonyittyac, hogy az Sz. Peter nec Apastalsága kivalképpen az Sidokra nézőtt, az ő vé pedig mireánc tartozzéc. Hogy azért az, az Apastali megoztozás, az mellyen egy mással megalkortanac, sőt az sient Léleknec rendelése minálunc erőssen és álhatatosson megmaradgyon, az s. Pal Apastalságára illic inkább néznünchogy nem mint az sient Peteréc. Mivelhogy az sient Lélec az ő hivataloknac munkáját úgy ostotta el, hogy Pétert az Sidoknac, minékünec pedig s. Pált rendelnéje. Immár azért az Romaiac mástott kereshetic az ő Elsőségeket, hogy nem az Isten igejében, az holott semmi fundamentoma nem találatic.

16. Következie immár hogy az régi anya sient Egyházra mennyünec, hogy nyilván legyen az, hogy az mi velünec ellenközöc sient olly hamissan kevelkednec az régi anya sient Egyháznac javallasával és méltóságával, mint sient az Isten igejének bizonyításival. Midőn azért olly igen pompáskodnac imez ő fő articulufockal, hogy az anya sient Egyháznac Egysege külömben meg nem tartathatic, hanem ha egy legfelső fő leend ez földön, az mellynek, minden tagoc engedgyenec. és hogy azért adta legyen az Ur Peter nec, és következőzen az mindenkor tartó Successionac erejeferint, az Elsőséget az Romai sient nek, azért engedte legyen, hogy abba ez elsőfeg mind végiglen megmaradgyon: ez dologt egyebec között ezzel sient, hogy ez eleitül fogván így tartatott legyen meg. De mivelhogy sient bizonságokat nem igazán hoznac bé, ezt elsőben megmondom, hogy nem tagadom azt, hogy az régic az Romai anya sient Egzházat felotte nagyra tartotta, és sient mindenütt tífteféssén sient felöle. Melly dolog az mint én arázom, három okokból lött. Mert az az kőz vélekedés, melly nem tudom miképpen vott volt olly igen

D d d d d d 2

erőt, hogy tudniillik az Romai Egyház, az Peter szolgálattya által fundáltatott, és építetett legyen, felőtte igen használt erre, hogy mindenütt, nagy kedvessége és tekinteti volna: és innét neveztetett az nap enyészeti orfágokban, tisztoságnac okaért Apasztali Széknekis. Másodszor mivelhogy ott volna az Birodalomnac feje, az honnét hihető, hogy ott több tudos bölcz és értelmes emberc voltanac, hogy nem mint egyebütt, erre való képeztis volt első tisztessége, hogy ez városnac régi nemességé, és az Istennec egyéb jeles ajendéki meg ne vertetnéne. Ez mellé járult ez harmadikis, hogy az Naptamadati, Görögországi és Africai anya fent Egyházaknac nagy hadadásiban és háborus zenebonáiban, ez Romai egyebek felett nyugodalomban és csendességben volt. Illyenképpen lőtt, hogy foc jambor és fent pispókóc, egyebünnét elkergettetvén, oda mint egy nyugodalomnac partyára és szabad menedék helyre faladnának és folyamodnának. Mert mivelhogy az Nap enyészeti nem olly igen éles és serény elmejüec, mint az Asiabeliec és az Africaiac: annyival kevessebb uyjulásokis támadtanac. Ez dologis azért az Romai anya fent Egyháznac nem kicziny méltóságot szerzett, hogy abban az háborus és zenebonás időben nem volt olly partütő és támadás indító, az mint az többi: és az bévőtt tudománt állhatatosban megtartotra, az mint mayd világosában megmutattat. Ez megemlített három okokert az Romai anya fent Egyház kiváltképpen való tisztességben tartatott, és az régieknac fép bizonságockalis diczértetett.

17. De midőn minét Elsőséget, és az több anya fent Egyházakon felsőbb hatalmat akarnac nékie forralni és kovácsolni, abban (az mint megmondttuc) igen elmennac az igaz linea mellett. Hogy ez nyilvánban ki tetséc, előfőtt rövideden azt mutatom meg, mit értettene legyen az régiecről az Egységről, az mellyet ezec illy igen vitatnac, és az mellyel olly igen kérkefnec. Hieronymus az Nepotianushoz írott levelében, minekutána az Egység nec foc példait fámlálta volna élő, megyen ostant az Egyházi Gubernálásra, az mellyet őc *Hierarchianac* hinac. Minden pispókei (ugymond) az Anya fent Egyházaknac, minden fő Presbyterei, minden Archidiaconusai és minden Egyházi rendei, egy Gubernatorra néz nec és támaszkodnac. Itt egy Romai Presbyter fől, és diczéri az egységet az Egyházi rendben: miért nem mondgya hát aztis, hogy minden anya fent Egyházac egy fő által, egymásban vadnac kötöztetvén: Semmi jobban nem szolgálhattott volna ez dologra: Nemis mondhattat, hogy feledéken segből harta legyen aztel: Kétségnélkül semmit örömesben nem czelekedett volna, hogyha az dolognac mivolta engedte volna. Nyilvánsággal látta azért, hogy ez legyen legjób formája az Anya fent Egyház Egységének, az mellyet Cypria-

Cyprianus igen fíepen megir ez igéckel: Az Pispökség egy, az mellyből kineckinec egy része vagyon, és czac egyetlen egy az anya fent Egyház, az melly messze kiterjed fellyel az gyümölcsös, öregbedés és nevedes árral: Az miképpen hogy az napnac sugárai fokac és felleffen kiterjettec, maga czac egy az világosság: és az fanac foc az ága, de az töve és erős gyökere czac egy: Istmet, miképpen egy kút főből foc patakoczkác fólnac, az mellyec fellyel messze kiardnac, és mindazáltal ugyan czac egy az kút fő: Azonképpen az Istennec világosságával megvilágosított anya fent Egyházis kiterjestti az ő fényes sugárit mind ez feles világra, mindazáltal egy az világosság, az melly fellyel kiterjed, és az egy test nem válszatic és fakszatic el, az ágac kiterjed nec az egész világra, az folyo patakoc kifolydogálnac, mindazáltal egy az fő és az forrás. Továbbá az Christusnac jegyese nem paráznalkodhatic, czac egy házat esmér az, és egy kamaránac tisztaságát őrizi ő meg, tiszta tőkellertes fémérmességben. Látod itten miképpen tési az Christusnac egyetlen egy Pispökségét közönségesse, ugy hogy mind az egész anya fent Egyházat maga alatt befoglallya: és azokrol az kic ez fő alatt Pispókóc, az mondgya, hogy en nec az pispökség nec minden részeit egészfen birjac. Hol vagyon tehát az Romai Szék nec Elsősége, hogyha az egész Pispökség egyedül czac az Christus mellet vagyon, és minden Also pispóc annac minden részeit egészfen birja: Ez mondást én azért hozombé, hogy az olvasónac rövideden értésére adgyam, hogy ez fundamentum, (az mellyet az Romátul függüc erős nec és bizonyofnac állatnac) az Egyházi Gubernálásnac ez földön egyetlen egy fejeről, az régieknél tellyességgel esmeretlen volt legyen.

HETEDIC RESZ.

Az Romai Papaságnac kezdetiről és nevedeséről, miglen felvitte magát, ez illy magaságra, mellyel az anya fent Egyháznac szabadsága elnyomattatott, és minden illendő igazság felsforgattatott.

AZ mi az Romai Szék nec Elsőségének régi völtát illeti, semmi régieb dolog előttünc nincz az melly annac megerősítésére szolgálhatna, hanem az Nicea városbéli Conciliumnac, avagy oda Gyülekezett Pispókóc nec Decretoma és végezése; az mellyben az Romai Pispók nec engedtetett az első ülés az Patriarchac között, és az mellett az bizatott reája, hogy az város birtoka alatt való anya fent Egyházaknac gondgyát viselleye. Holott azért az a Concilium ő közötte és az több Patriarchac között olly ostromozott, hogy kineckinec tulaydon megyét és határt vetött és szabott: tehát bizonyára nem tőtte őtet fővé mind a többeken: hanem az fellyeb valóc küz-

zül czac egyen. Ackoron az követec vóltac, Vitus és Vincentius az Julius nevében és képében, az melly ackor az Romai Ecclesiát gubernálta és vezérlötte. Ez követek nec az negyedic hely adatott: Gondolodé, kérlec, hogyha az Julius esmeretett volna az anya sient Egyház fejénec, vallyon az ő követit, az kic az ő semélyét viseltéc, az negyedic helyre toltac volnaé? Avagy pedig előlhattac volnaé ülni abban az Conciliumban az Athanasius, az holott leg inkább kikellet volna tündökleni annac az Egyházi sient Birodalomnac formájánac? Az Ephesusbéli Conciliumban láttya ember, hogy az Celestinus, (az ki ackor Romai Pápa vólt) palástolt mesterséggel élt az ő fiékinectiftségénec megtartására. Mert midön az ő követit oda küldéné, az Cyrillust az Alexandriai pispöket, az kinec annélkülis első Igazgatónac kellett volna lenni, kérte arra, hogy ő helyette az ő ott való dolgát forgatná. Mire való vólt pedig ez ő helyette való tífte nec mástra bizása, hanem hogy valamiképpen az ő neve beczufhatna az főb helyen való ülésre? Mert az ő követei valami aláb való helyen ülténec, megkérdeztéc az ő értelmeketis, mint egyebekét, nevetis az sient az ríd sient irrác fel az mint ülténec. Azonközben az Alexandriai Patriarcha, ült elől maga helyett és az másic képében, és úgy irt az rendelés alájs mind a kettő nevében. Mit mondgyac az Ephesusbéli másodic Conciliumról, az hól az Romai Leo Pispök nec követiis ott vóltac; de mégis minden ellene mondasnélkül, ugymint igaz rend sient az Dioscorus az Alexandriai Patriarcha ült elől? Ittegyen azt vetic ezec elő, hogy nem vólt ez igaz és törvény sient való Concilium, mivelhogy abban az Flavianus sient ember az Constancianopolyi pispök, káthoztatott, és ezellenben Eutyches és az ő káronkodása javá hagyatott. Nem szólóc én az Conciliumnac végéről és kimeneteléről: Bizonyos pedig az, hogy minekutánna az Concilium össze gyült és kiki minden Pispök az ő rendi sient le ült volna, hogy egyebec között az Romai Pispök követiis ott voltanac, mint egy sient, törvény sient való és jó rendelt conciliumban. Nem vesőd nec pedig az Elölülés felöl, hanem az Fellyeb való helyet másnac hadgyac: az mellyet nem czelekedtenec volna, hogyha az az főség, igaz rend sient őket illerte volna. Mert az Romai Pispök nec sient egyenlöttec az ő magoc tífte sientéért a karmelly nagy zenebonát és haburutis inditani, nemis állotac ugyan czac ezen okért az anya sient Egyházat vesedelmessen nyomorgatni, hanyattatni, és megfaggatni. De mivelhogy jollárná az Leo, hogy felöttéb való vakmerő negédség lenne, hogyha az ő követeit, Legelől akarná felültetni, akkor annac békét hagyott.

2. Annakutánna következett, az Chalcedonbéli Concilium, az mellyben az Romai Ecclesiánac követei, az Czásárnac megengedéséből el foglal-

foglaltac az első ülést. De hogy ez rendkívül való Privilegium és megtífte telés vólt legyen, ön maga megvalya az Leo. Mert midön ezt kérnéje az Martianus Czásártól és az Pulcheria Czásárnétól, nem ugy kívanta azt mint egy illendöképpen nékie tartozandó igazságot, hanem czac azt fordította elő, hogy az Pispök nec az Naptamadati országokban, az mellyec az Ephesusbéli conciliumban előljáranac, ackoron minden dolgokat szerte lenül meg zavartanac és felforgattanac volna, és az náloc való hatalommal felötte gyalazatoson viszsza élténec volna. Mivelhogy pedig szükség vólt az valóságos és méltóságos rendelés, és nemis volna hihetséges, hogy azonoc az mellyec egyfzer olly gonoszul viseltéc volna magokat, ahöz az dolgozhoz elég illendöec és alkolmatosfac lennénc, azt kéri azért, hogy egyebek nec vétkekert és illetlenségekert, az gubernálás ő nékie engedteséc. Az mi azért kivalképpen való kegyelemből kérettetic meg, azzal nem ugy bir ember, mint egy közönséges és mindenkor tartó törvennyel és igazsággal. Midön czac a vettetic elő, hogy más és uy Elöljáróra vagon a szükség, mivelhogy az előbbiec gonosul viseltéc volna magokat, ott nyilván vagon az, hogy az ollyan nem vólt annac előtte, és nemis kell öröcké ugy lenni: hanem hogy ez czac az jelen való veszedelem nec félelmére nézve lenne. Ugyan nem azért vagon tehát az Romai Pápanac az Chalcedoni Conciliumban Első helye, mint ha ezzel tartoznánac az Romai széknec: hanem azért hogy egyébként az Conciliumnac szüksége vólt valóságos és illendő igazgatóra, mivelhogy azoc, az kik nec elől kellett volna ülnie, zene bonálvóltocakal és kinyelésegeckel helyekből önnön magokat kirekesztöttéc. Es szinte ezent, az mit mondóc, az Leo után következőnek is javallani kellett és helyén kellett hagyni. Mert midön az Constancianopolyi ötödöc conciliumra, az melly sod idövel lött az Chalcedoni után, küldötte volna az ő követit, nem versöngett az első helyért, hanem Mennat az Constancianopolyi Patriarchat minden nehezte lésnélkül előlülni könnyen és örömeft megengedte. Igy az Carthagobéli conciliumbanis, mellyben Augustonis ott vólt, láttyc, hogynem az Romai széknec követié, hanem az az ott való Aurelius fő Pispök ké vólt az előlülés. noha sient azért jötenec vólt hogy az ő Romai Pispök jök nec méltóságát gyamolitanac, és megtartanac. Az mi még nagyob, sient Olasorságnac közepötté Aquilejábanis vólt egy közönséges Concilium, az mellyben nem vólt az Romai pispök. Az előlülő igazgato, az Ambrosius vólt, az ki ackor nagy tekintetés beczületben vólt az Czásárnál: az Romai Páparól czac egy ízóval sincz emlekezet. Ackor azért az Ambros méltósága által lött, hogy az Mediolanomi Széknec nagyob beczületi és tekinteti vólt legyen, hogynem mint az Romainac.

3. Az mi az titulust illeti, hogy az Papa magát az anya szent Egyháznak Felső fejének nevezi, és az ő kevélységének és felsüvalkodásának egyéb nevezetét, az mellyekkel mostan pompáskodik, nem nehéz megítélni, mikor és mint czústának legyen bé. Az Cyprianus gyakran emlekezik az Corneliusról, és semmi egyéb tiszteleti titulust nem ad nékie, hanem hogy őtet Attya fiának nevezi, avagy vele együtt Püspöknek, vagy tiszteletirésának. Mikor pedig az Cornelius után következő Istvánnak ír, nem czac ő magával és egyebekkel nem tartya egyaránt valónak, hanem keményen feddi és dorgallyais néha az ő kevélységeért és érteltelenségeért. Cyprianus után, láttuoc mit értett és írt legyén ez dolog felől az Africa-béli egész Anya szent Egyház. Mert az Carthagobéli Concilium megtiltotta, hogy senki Felső Püspöknek ne neveztetnéc, avagy Papoc Fejedelmének, hanem czac Első féknek püspökének. Ha valaki az régi historiatat megakarja olvasni, megtalállya azt, hogy az Romai Püspök az Prédikátoroknak köz titulussával, tudniillíc, az Atyafiának nevezetivel megelégedett. Es bizonyára valamiglen az anya szent Egyháznak igaz és tiszta binye megmaradott, halhatatlanoc voltanak mind azoc az kevély nevezetec, az mellyekkel őstán az Romai Széc pompáskodott, és senki nem tudta, miczoda legyen az Főbséges Püspök, és az egyetlen egy Feje az anya szent Egyháznak ez földön. Ez ha valamit effélet mert volna magának tulaydonítani az Romai Püspök, voltanak értelmes emberek, az kik az ő bolondságát mindgyarást lenyommasztottac volna. Szent Hieronymus, midőn Romai presbyter volna, elég haylandó volt az ő anya szent Egyházának beczerletes és tekintetes voltanak magasztalására az mennyire az dolognak mivelta és az idő engedte: láttuoc mindazáltal, mint tegye azt az többi velegyenlővé, és hogy semmi főbséget meg ne engedgyen. Hogyha méltóságot kellyen nézni, (ugymond) tehát ez egész világ, hissem nagy ob és tob, egy városnál. Mire hozod nékem elő egy városnak sokasát? Mit mondasz az kevélségről, az mellyből kármazott az kevélység? Az anya szent Egyháznak törvénye ellentőrekefel, Akar hól lakjéc az püspök, akar Romában avagy Eugubiumban, avagy Constantinapolyban, vagy Rhegiumban, finte azon beczerletű, és hasonlatos Papságú. Az gezdagságnak hatalmas, avagy az hegénységnek alázatossága, nem teszi az püspököt főbségesé, sem pedig alábvalóvá.

4. Az közönséges Püspöknek titulusrul való villongas az Gregorius idejében kezdetett először: az mellyre alkolmatoságot adott az Constantinapolyi János püspöknek kevélysége. Mert ez (az mellyet még ő előtt senki nem czelekedett volt) generalis püspöcké akarta magát tenni. Ez versengésben nem azon panaszkodik az Gregorius, hogy az ő illendő igassá-

Lib. Epist. 2.
Epist. 2. lib. 4.
Epist. 6.

Cap. 47.

Epist. ad Evagr.

Lib. 4. Epist. 76.
Mauricio Aug.

gasságátul fosztatnéc meg, hanem keményen kiált ellene, hogy ez ilyen titulus sentségtelē, istentelen, sőt az Antichristusnak előfutó követe volna: Hogyha ez (ugymond) az ki közönséges főnek nevezteté magát, elefendic, bukáség leken az egész anya szent Egyháznak is oda esni. Mafutt ísmet: Nyomurult dolog azt kenyvedni, hogy az mi Atyankfia, és püspök tárfunc, egyebeket hátra vetvén és meg utalván, egyedül neveztesé püspöknek. De ezzel az ő kevélységével miczoda jelentetic egyéb, hanem hogy az Antichristusnak ideje közel az aytó előtt vagyon? Mert azt követi tudniillíc, az ki az angyaloknak társaságát megutalván, olly igen fel akart emelkedni, hogy ő valami kiváltképpen való lenne. Mafutt az Alexandriai Euloliusnak, és az Antiochiai Anastasiusnak illyenképpen ír: Az én előttem valóknak czac egyic sem kívánt ez kevély nevezettel élni: Mert tudniillíc ha egy az Patriarchac közzül, közönséges Patriarchának akar neveztetni, az többtől az az nev elszakastatic. Távoll legyen azért ez az Keresztényen elmétül, hogy valaki ollyar tulaydonitson magának, az melly által az ő attya fiának tisztesége czac valami kevélsé meg kiffébbiternékis. Ez rutalmas titulust javallani, semmi nem egyéb, hanem az hitet elveszteni. Más dolog az, az mit az hitnek egyféségének megtartására kelly czelekedni, más ísmet az mit az kevélségnek lenyomására tartozunc mivelni: En pedig egy általlyaban bátran kimondó, hogy az ki magát közönséges Papnak mondgya, avagy annac akarja hivattatni, az ő kevélységében előfutó követe az Antichristusnak: mivelhogy kevélségből egyebeken fellyül emeli magát. Ísmét visontag, az Alexandriai Anastasiusnak: Megmondottam hogy ő véle minékünc békeségünc nem lehet, hanem ha le teszi az kevély titulust, az mellyet az első elszakadt püspök talált és gondolt. Annak felotte (hogy az te tiszteséged ellen való bofsfút elhalgassam) az hól valamelly közönséges püspök neveztetit, ott az közönséges anya szent Egyháznak le kell romlani, ha az generalis püspök elefic. Hogy pedig azt írja, hogy ez tiszteség az Chalcedoni conciliumban ajánlattatott Leónak, ninczen annac semmi elhitelre való binye: Mert semmi efféle annac az Conciliumnak feljegyzett dolgaibá nem olvastatic. Es ő maga az Leo, az ki soc leveleiben ellene tusakodit annac az Decretomnak, az melly ott az Constantinapolyi Széknek tiszteségére szerzetett volt, kétségnélkül ez dolog, az melly igen sölghalhatott volna az ő ügyére, megemliteden nem hadta volna el, hogyha az igaz volt volna, hogy ő ez nékie ajánlott és nyuytott tiszteséget nem akarta volna felvenni: és ez tiszteség halafó ember az ő tulaydon diczeretit bizonyára el nem halgatta volna. Igen megtévelyedett azért ebben a Gregorius, hogy ez titulussal megkináltatott legyen az Romai Széc az Chalcedoni conciliumban. Elhalgató azt, hogy nevétséges dolognak láttzic, midőn az f. Conciliumnak azt tulay-

Constantia Augusta Epist. 78.
lib. 4.

Lib. 4. Epist. 80.

Aviano Dia.
Epist. 78. lib. 4.

Maurit. Aug.
Epist. 197. lib. 7.

Lib. 6. Epist. 168.

Lib. 4. Epist. 76.
ad Maur. Eulol.
supr. & Epist. 70.
lib. 7.

E e e e e

donittya, az mit ön maga rutalmasnac, fietségtelennec, istentelennec, fertelmefnec és kevélynec nevez, sőt az ördögtől költörnec, és az Antichristusnac elöl futó követitől előhozatónac. És mégis hozzája téfű, hogy az ő előtte való, nem akarta azt felvenni: hogy egynec valami olly kiváltképpen való ne adatnéc, az melly által minden egyéb papoc az ő illendő tíftefiségektől megfosztatnánac. Masutt ugyan azon; Senki nem akart soha azzal az névvel neveztetni, senki nem kívánta ez kevély nevezetet magára venni, hogy ne láttatnéc ollyannac, mintha minden egyéb Atyafiaknac tíftefiségét el akarná vonni, midőn ő az Pispöki állapotban valami kiváltképpen való ákarnalenni.

5. Immár arra az Jurisdictionora, és törvényi igazságra, avagy Itéleti hatalomra megyec, az mellyet az Romai Papa mond, ő nekie minden ellene mondés nélkül, minden anya fiest Egyházakon adatónac lenni. Az melly nagy visfayonnyas affelől volt régenten ninczen tölem elröyve. Mert az Romai Széc előferis és mindenkoron, kívánta az minden Ecclesiakon való felsőb hatalmat. Mímodon ment pedig lassan lassan valami hatalomra fel, nem lefűen illetlen, ha ez aránt megtudakozzuc. Nem főoloc még mostan az ő meg mérhetetlen nagy biródmáról, az mellyet nem olly régen ragadott magánac, mert azt mi az ő tulydon helyére halafűtyuc: hanem itten főűkség hogy rövideden czac azt mutassuc meg, miképpen és mi okokkal emelkedett fel régenten, hogy az töb anya fiest Egyházakon valami hatalomhoz juthatna. Midőn az Napkeleti anya fiest Egyházac meghasonlottac és megfaggattattac vólna, az Arriánusoc szakadása által, az Constantius és Constans. Czafaroc alatt, az Constantinus Magnus fia alatt; és az Athanasius, az Keresűtyén hitnec kiváltképpen való otalmazója, az ő anya fiest Egyházabol ki űzettetnéc: az nyomoruság ötet kéfűerítötte Romába menni. hogy az Romai Szék nec méltósága által az ő ellenséginec dihöfűséget valamiképpen hátra nyomhatná, és az elnyomott Keresűtyéneket erőfűsithetné. Ez Athanasius az Juliustól az akkor Pispöktől Romában tíftefűséggel fogadtatott, és megnyerte azt, hogy az Napnyugati Pispököc az ő ügyét felvennéjéc. Midőn azért az istenes jámboroc idegen segedelemnélkül főűkölködnénec, és látnac azt, hogy az Romai Ecclesiában bátorságos otalmoc lehetne, annac az mennyire főölöc lehetséges völt, tíftefűséget töttenec. De mind ez semmi nem völt egyéb, hanem czac, hogy nagyra becűltetnéc az ő véle való eggyefűség, és hogy az ő töle való elszakadás és belöle kivetterés nagy gyalazatnac tartatnéc. Annakutánna őfűtán, az gonofű latrokis ehez főokat adtanac. Mert hogy az ő anya fiest Egyházoknac törvény fiert való itéletit el kérűlhetnéc, Romába, ugymint menedéc helyre, futottanac. An-

nakoka-

nakokaért midőn valamely presbyter az ő Pispökétől, avagy valamely Pispök az ő Synodusától, az az, annac az tartománnac egűfű Egyházi iteletiből letétetnéc és tíftefűből kivetteretnéc, mindgyárt Romába appellált. Es ez illyen appellálást az Romai pispököc gyorsabban felvöttéc hognem mint illett vólna, mivelhogy valami kiváltképpen való hatalomnac fiinet mutatnája, hogyha illyen módon megűfe fiellyel való ügynec megfűrgatásáhozis fogna. Illyenképpen midőn az Eutyches nevű eretnec, az Flavianustól az Constancinapolyi Erűfűktől meg sentenciáztatott és kárhoztatot vólna, az Leonac panafűlkodott, mintha nagy méltatlan bofűstűtel esett vólna rayta. Leo ennec gonofű ügyét minden haladéknélkül hamar és barátságofűsán felvéfű, fiidgya keményen az Flavianust, mintha dolgát meg nem értvén, kárhoztatta vólna az ártatlan embert. Es ezzel az ő kevélyfűségével azt czelekedte, hogy ez Eutychesnec eretneksége azonközben igen elhatalmaznéc. Africabanis erűhöz hasonlő foc dolog esett. Mert mihelt valamely rofűlator, az rendfiert való törvényben ügyét elvesztötte, mindgyárt Romába ment, az ő pispökét foc rágalmazásfűlterhelte, mintha törvéntelenül bánt vólna ő véle. Az Romai Széc pedig mindenkoron kéfű völt magát közbe vetni az pártofűc közzé. Es ez látor kinyefűség adott okot az Africai pispököcnek arra, hogy Decretomat írnanac; hogy senki az kiátkozásnac büntetése alatt, az Tengerentűl ne appellálna.

6. De akar az mint völt legyen, mi azt láfűsuc meg, miczoda igazfűsága és hatalma völt akkoron az Romai Szék nec. Az anya fiest Egyháznac hatalma pedig imez négy tűzickelyekben áll: Az Pispököcnek ordinálásában és beállításában: Az Conciliumnac kihirdetésében és megrendelésében: Az Apellálásoknac meghallásában, és Törvény kimondásban: Az büntetésben és fenyítéki tíftefűben. Minden régi Conciliumoc azt paranczollyac pedig, hogy az Pispököc ordinaltassanac az ő Metropolitájoktól, az az, az ő Erűfűkjoktól: sohol pedig azt nem hadgyac, hogy arra az Romai Pispök hívattafűc: hanemha az ő megyejében és pispökségében leend.

De lassan lassan főokásfű völt őfűtán, hogy az Olafűorűfűagi Pispököc Romába mennénec az ő felsenteltetéseket kérni, az Erűfűkektől kiválva, az mellyec nem hadtac magokat ez iga alá vetni. Hanem midőn valamely Erűfűk nec kellett felsenteltetni, az Romai Pispök eggyet küldött oda az ő Presbyterei közzűl, az melly az ordinatióban ott lenne, de előlűlő igazgató ne lenne. Példanc vagyon erről az Gregoriusnál, az Constantiusnac az Mediolanomi Pispök nec felsentelésében, az Laurentius-

Lib. 2. Epist. 61. & 70.

Eeeeeee 2

volt volna. Hanem mivelhogy annélkülis tisztességnek és barátságának okáért követeket küldöttene egy máshoz, hogy mind az ordinálásnak és mind az atyafiui egy értelemnek bizonsági lennének; és így az mi szabad akaratból való dolog volt, annakutánna ostan kényszerítő törvényé változott. Am akar mint lett legyen, de ez bizonyos dolog, hogy az Romai Püspöknek régenten az ordinálásra semmi hatalma nem volt, hanem csak az ő püspökségének tartományában, az az, csak az Roma városához tartozó anya felet Egyházakban, az mint az Niceabéli Conciliumnak Canonja föl felőle. Az püspöknek felszenteltetéséhez tartozott ez az szokás, hogy egy levél küldetné oda az Synodustól, azaz, annak az tartománynak egész Egyházi titelitől, hogy azzal az ő választásokat és javallásokat bizonyítanac, és ez arant az Romai Püspök sem volt fellyeb való az többinél. Szokásoc volt az Patriarchaknak, hogy mindgyárt az ő felszenteltetés után, valamely nyilván való irással az ő hitokról bizonságot tennének: az mellyben megvallanac azt, hogy ők az törvény felet való conciliumok tudományának alája irnanac. Es ilyen módon az ő Hitöknek megvallása által, egymás között megegyeztenec. Hogyha azért az Romai Püspök efféle kéziratokat és vallásokat egyebektül elvött volna, és ő magátol nem adott volna, tehát az olly jelenség lött volna, mintha ő fellyeb való lett volna. Mivelhogy pedig finte olly igen kellett magatulis adni, mint finte egyebtül kéri, és az közönséges törvénynek alája vettetni: bizonyára közönséges tarfáságnac volt ez jele, és nem hatalmaságnac. Példa vagyon erről az Gregorius leveleiben, az Athanásiushoz, és az Constancinapolyi Cyriacus Püspökhöz, és másutt, minden Patriarchakhoz egyfelet mind.

7. Követhetnek immár az fényiték és megbüntetések, az mellyekkel az mint másokhoz éltene régenten az Romai Püspökök, azonképpen ő magok is ugyan azonokat egyebektül felvötték és meg fényvedték. Irenaeus az Victort keményen megfeddette, azért hogy vakmerő hirtelenedésből, valami semmire kellő dologért az anya felet Egyházat ártalmas fakkadással haborította meg. Ez meg feddésnek ő helt adott, és nem mondott ellene. Ez az szabadág volt akkoró szokásban a f. Püspököknél, hogy atyafiui igazságból, az Romai püspöket megintene és megfeddenec, ha midőn valamibe megvétkezett volna. Azonképpen czelekedett ő is egyebekkel, hogy visontag az holott kivantatné azokat tisztékrol avagy fogyatkozásokrol megemlekeztetnéje. Mert az f. Cyprianus midőn az Romai István püspöket arra inti, hogy az Francia országi Püspököket megintse, nem vében erre erőssítő bizonyítást, valami felső hatalomról, hanem abból az közönséges igazságból, az melly igazságoc az Püspököknek egymás között vagyon. Kérlec, ha akkor Istvánnak urasága volt volna Francia országon, nem.

Anast. lib. 1.
Epist. 25.
Cyriac. lib. 6.
Epist. 169. Ad
Patriar. lib. 1.
Epist. 27.

nem azt mondotta volna Cyprianus: Tarts zabolában azokat, mert te alattad vadnac? De sokkal különbben föl: Ezt kívánnya (ugymond) az Atya fiui társaság; az mellyel egymás között össze vagyunc kötöztetvén, hogy egymást megintsük. Es látjuk aztis, melly kemény beféddele nyulyon ez ember, az melly egyébkint felid erkölcsü volt, az Istvánhoz; az ő vakmerő kevelysége miatt. Annakokáért még ez tzigelyből ki nem tertzic, hogy az Romai Püspöknek valami kiváltképpen való jussa és hatalma lött volna azoc ellen, az kic az ő püspöksége alatt nem voltanac.

Ad Pompei.
Contra Epist.
Stephani.

8. Az mi az Egyházi felelyeknek gyülekezetintec rendelését illeti, minden Erseknek titi volt ez, hogy *Synodos Provinciales*, az az, az ő püspökségében való minden Egyházi felelyeknek gyülelt tétetne: mindenic, egy estendőben egyfelet avagy kétfelet, az mint jóbnac láttzanéc. Es azzal az Romai püspöknek nem volna semmi dolga. De közönséges Conciliumot senki nem mert egyeb, hanem csak az Czahtar hirdetni. Mert ha valamely püspök ollyat mert volna próbálni, az tartományon kívül való nem csak nem engedtenec volna az hivatatalnac, hanem mindgyárt zenebonais indult volna. Annakokáért az Czahtar paranczolta mindeneknek egyaránt meg, hogy mindnyájan jelen legyenec. Socrates azt írja, hogy az Romai Julius Püspök, versongott és fedett legyen az Napkeleti Püspökökkel, azért hogy ötet az Antiochiai Conciliumban el nem hitrac volna; mivelhogy az Canonokban megtiltatott volt, hogy az Romai Püspök hirenélkül semmit ne végeznének. De ki nem látta, hogy ezt azokról az Decretumokrol kellyen érteni, az mellyec az egész anya felet Egyházat kötelezic? Ez pedig nem czuda, hogy az hires neves városnac és annak az felet Széknek annyi tisztesség tétetött, hogy az Romai Püspöknek jelen nem léteben semmi közönséges végezés az Religio dolgában nem lött, hogyha nem neheztelt jelen lenni. De mit föl gal ez az egész anya felet Egyházon való uraságnac állatására? Mert hogy ő az kiváltképpen való közöl egyic volt legyen, azt mi örömeft megengedgyic: De azt nem veszüc bé, az mit most az Romától függüce vittanac, hogy ő nékie az többieken mindeniken hatalma volt legyen.

Tripart. Hist.
lib. 4.

9. Az negyedik tzigelye vagyon még hátra az Egyházi hatalomnac, az melly az Appellálásoknak meg hallásában és megforgatásában áll. Nyilván való dolog az, hogy az fellyeb való hatalom annál vagyon, az mellynek ítélő Székire szoktanac appellálni. Sokan appellalanac azért gyakorta az Romai Püspökre, és ő magais az ügyeknek megismerését akarta magára vonni: de mindenkoron meg czufoltatott, valamennyifelet az ő megyejét által lépte. Nem fölloc itt az Naptámadatrol avagy Görög országon.

rol: az pedig nyilván vagy on hogy az Francia országi Pispókók keményen ellene állottanac, midon ő rayoc valami hatalmat akarna magánac tulajdonítani. Africában sőt ideig való disputatio vólt erről. Mert midon az Milevitanum Conciliumban, (az hol Agostonis jelen vólt) kiátkoztatnac vólna, valakic az tengerentúl appellálnanac, igyekezet azon az Romai Pispóc, hogy az az decretum megcorrigáltatnec és megjobbítottatnec. Ennec elbirására követit küldte oda, az kic megmutatnác, hogy ő nékie az az Privilegium az Nicenum Conciliumtul adatott legyen. Az követec hostác elő az Niceai Conciliumnac (az mint őc mondottác) némely Actat: az mellyeket őc az ő Ecclesiájoknac könyvtartójából kerestenecc vólna elő. Az ellen őc az Africai Pispókóket támasztottác: és nem akartác megengedni, hogy az Romai pispóknecc az ő maga pöriben hinnie kellyen: Hanem hogy Constancinapolyba, és Görög országnac egyéb városiba kellyene küldeni, az holott gyanúnélkül való megíratásoc találtatnánac. Holott efféle dolog, az mellyet az Romaiac elő hostác, semmi nem találtatott. Es illyenképpen az az Decretum, az mellyben az Romai pispóknecc fősbéges hatalma, és minden ügyöknecc megforgatása elvételött és elmertzetett, megmaradott az ő erejében. Melly dologban az Romai Pispóknecc álnok csalárdkodása és fentelensége nyilvánssággal kitettzet. Mert mivelhogy az Sardicei Conciliumnac actait, az Niceai Conciliumnac Actaival megczérélte nyilván való hamisságnac és hazugságnac vétkében találtatott nagy fégyenséggel. De némelylecc még ennélis gorombábbban és fégyenségesben czelekedtenecc: az kic egy költött levelet rendeltenecc az Concilium mellé, az mellyben egy nem tudom kiczoda Carthagóbéli pispóc, az ő előtte való Aureliusnac kevélységét kárhoztattya, hogy az Apostoli Szekhoz való engedelemtől elvonta vólna magát, és önnön magánac és az ő Ecclesiájának megadását ajánlván boczánatot kér nagy alázatozzon. Ezek az drága jeles régi jelenségecc, és Királyi szent tzimmerec, az mellyeken az Romai Széknecc dicző felsősége rendeltetett és fundáltatott: hogy tudniüllic, az ő nagy régeni eredeteknecc sine alatt olly bolond gyermekül hazudnac, hogy még az vakokis megtapasztalhattya.

Az Aurelius (ugymond az az vaklevél) ördögi kevélységből és kemény nyakuságból felfuvalkodván, az Christusnac és az szent Peternecc ellene támadott, annakokaert meltan átokra kárhoztatandó. Hol maradt tehát Agoston, és az sőt Atyác, az kic az Milevitanum Concliumban jelen voltanac? Mi sükség pedig ez rongyos zondora levelet sőt főval meghamissítani, az mellyet még ő magoc az Romanistakis, az kic az kémertmet még tellyességgel hinte el nem vesztöttéc nagy ortza pispókul.

1 Volum. Concil.

mulásnélkül nem nézhetnénecc? Igy téhen az Gratianus, nem tudom hogy ha gonofságból vagy tudatlanságból vagy oné, midon az megemlített Decretomat előbeszéli, hogy az oc, az kic az Tengeren túl akatnac appellálni, kiátkoztatnánac: ostán ez kivételc téhen utánna: Hanemha az Romai Székre appelláltanac vólna. Mit kellyen embernecc tenni ez illyen bestiákkal, az kic olly köz értelemnélkül valóc, hogy az törvényből azt excipiállyác és fogjác ki, az mellyért az az törvény kiváltképpen szereztetett: Mert midon az az Concilium az Tengeren túl által való appellálást kárhoztattya, ezt nevezett szent tiltya meg, hogy senki Romába ne appellállyon. Mindazonáltal ez az kellyemés Törvény magyarázo, az Roma városát az Közönséges Törvény alól ki akarja vonni.

10. De (hogy ez kérdést egy szent elvégezzecc) miczoda Törvény szolgáltatása való hatalma vólt legyen régenten az Romai Pispóknecc, imez egy historia vilagosszon előnkbe mutathattya. Az Donatus, melly magát az fekete kúnnyoktul nevezte, az anya sz. Egyháznac megfaggatójánac vádolta az Carthagobeli Cecilianus pispóket, és annyira vitte az dolgott, hogy ügyénecc meghallásánélkül kárhoztatnéc az bévadoltatott. Mert mivelhogy tudta, hogy az pispókóc ő ellene öfve esküttenecc vólna, nem akart jelen lenni. Ment az dolog az Constantinus Császárra: ez midon az Egyházi itilettel akarna az dolgot el intéztetni, az ügynecc meghallását Melciadesse ackor Romai Pispókra, bizta, mellynecc egy nyihány Olasz országi, Fráici, és Hispaniai pispókóket adott melléje: Hogyha ez az Romai Széknecc rendszert való Törvény szolgáltató hatalmához tartozott, hogy az Appellálást meghallalya az Egyházi dologban, miért szenyvedi hogy egybec adassanac melleje, á Császár akarattya szent? Sőt mi az oka, hogy inkább az Császár Paranczolatyából veszi fel az itilet tételt, hogy nem mint az önnön maga tisztiből? De lássuc, mit őtt annakutánna: Cecilianus megnyeri ott az ő ügyét. Donatus parvarkodásbéli véteknecc vádolásában esic, de megfaggatott appellál. Constantinus Császár az Appellasi itiletet az Arelatumi Erseknecc paranczollya meg, hogy arra mint itelők biró úgy üllyen le, hogy a Romai Pispóc után kimongdya, az mit az itilet hozand. Ha azért az Romai Széknecc vagy on legfellyeb való hatalma, az mellytül másfúva nem appellálhatni, miért hágy tehát Melciades magán olly nagy fégyent tenni, hogy az Arelatomi Pispóc ő nékie eleibe vettesse? Es mellyic Császár czelekesi ezt? Az Constantinus tudniüllic, á melly felől kérkednee hogy né czac mindé szorgalmatossággát és ügyeketit, hané mayd az országnac mindé javaitis, á Romai Szék méltóságának öregbítésére fordította és költötte. Lattya azért immár, melly igé távol lett legyen mindé módó, á Romai Pispócackoró attul á felségesb uraságtul, á melly felől

2. Quasi. 4. Cap. placuit.

Anast. Epist. 162. in brev. coll. cont. Donat & alibi.

hamissan hirdeti, hogy Christustol adatott legyen ő nékie minden egyéb anya sient Egyházakon való uralkodásra: és az mellyről azt hazudgya, hogy ő azzal ez egész világnac javallasából is minden időben bitt legyen.

11. Tudom melly sőt levelec, Decretomoc és Edictumoc legyenec náloc, az mellyekben az Pápác az ő Székjek nec olly igen felöttebbis sokat tulaydonitnac. Ez ellenben pedig tudgyac azt is mindenec, az kic czac valami vékony értelemmel birnakis, hogy azoc többire mind olly igen izetien dolgoc, hogy czac első kostoliráfális megérezhetni, hól főzöttetenee legyen. Mert melly értelmes ember hinné el, hogy Anaclerusé volna amaz drága szeptékes magyarázat, az melly az ő neve alatt fámlaltatic elő az Gratianusnál, tudniüllic, hogy *Cephas*, (az az, Kőszikla) annyit tesen, mint Fő? Es sőt egyéb efféle zondora rongyokkal az mellyeket Gratianus értelem nélkül ő five toldozott foltozott: visfá él nec mostan mi ellenünc az Románistác, az ő Székjök nec otalmázására: és ez illyen füstös róka farkakat, az mellyeckelejejenten az együgyüeket czábitottac, akatjac ez fenyes világogságkor árron eladni, De én nem akarom ez hitvánságnac meghamissításával magamat felöttebb terhelni, az mellyec olly ostobac és izetlenec hogy önnön magoc nyilvánással meghamissittyc magokat. Megvallom bizonyara, hogy vadnac igazan való irafis az régi Pápáknac, az mellyekben az ő Székök nec diczöseget olly fényen magasztallyac, az minemüec az Leonac egynihány levelei. Mert az miképpen hogy ez ember tudos és ékes fávu volt, azonképpen a tisztetet és az uralkodást is felötte igen kivanta: De erről ez a kérdés, hogyha ackoron az anya s. Egyház elhitteje az ő bizonyítását, midön ő illyen képpen pompáskodott. Láttyc pedig hogy soká nem jóvalhattac az ő felöttebb való tisztetéshalafását, és néha még ellene is állottanac. Egy levelében ő magánac helytartójává teszi Görögországbá és a sóm-séd tartományokban az Thessalonikai pispóket: néha az Arelatumi Pispóket Francia országban: néha Hormisdát az Hispaliából pispóket teszi vicariussává Hispaniában: de mindenkor ez okvetéssel és kivétellel, hogy az Ersekek nec privilegiomoc és régi szabadságoc felbólatlan helyén maradgyon. Azok között pedig az privilegiomoc között, ez is egy volt, az mint Leo ön maga megmagyarazza, hogy ha midön valami kétféles dolog fordulna elő, akarmelly hely nec Ersekét kellyen előfer megkérdeni. Az pápánac azért ez illyen ő Vicariussági, mindenkor ez okvetés alatt voltanac, hogy az Pispóc az ő rendferint való Jurisdictionában, avagy az Ersek az appellatiónac meghaladásában, avagy az tartományi közönséges itilet az Egyházi rendelésben meg ne bánatnéc. Ez pedig voltaképpen miczoda volt egyéb, hanem minden paranczolo hatalom nélkül ellenni, és czac az hasadások nec

eltávoz-

ratásáért magát közbe vetni, az mennyiben az anya s. Egyháznac közönséges egyelségénc rendi és természetü engedi és meg fényvedheti, hogy egyic tag az másikert forgalmatos legyen.

12. Gregorius idejében az régi állapot immár igen megváltozott volt. Mert midön az birodalom már meghaborodott es megfaggattatott volna, Francia és Hispania igen megerőtelemült, Illyrium elpusztult, Olasz ország elnyomorodott, Africa pedig az sőt inség miatt czac nem elvesztött volna: hogy azért ez világi Regnálófoknec illy nagy megfaggattatásiban, az igaz Religio mégis megtartatnéc, és tellyeséggel el ne fogyna, az pispókóc többire mindenünet az Romai pispóc mellé szerkesztettéc magokat. Es illyen képpen lött, hogy az Romai sék nec nem czac méltósága, hanem még hatalmas igen megnevedett. Ez bizony dolog, hogy ackoron az Romai sék hatalmasab volt legyen, hogynem mint az előtt való időkbé. Es mindazonáltal ugyan igen távol volt még attul, hogy az ő utasága olly igen kiterjedett volna, hogy ő maga egyedül mind az Többinéc kedveserint pártczölhatott volna. De ez tisztetése volt az Romai Szék nec, hogy az sőt fogadatlanokat és az kinyeskedő engedetleneket, az kic az önnön társaitól zabolában és fenytékben né tartatathattanac, az ő tekintetes méltóságára meginditattatnác. Mert ezt Gregorius ő maga imittamott séllyel serényen megbizonyittyc, hogy ő sient olly hívséggel megtartyc egyebek nec igazságokat, az miképpen hogy az ővét egyebektől megkivánnyá. En (ugymód) tisztetés kivanásból, senkinec igazságát el nem vonsom, hanem az én Atyám fiait mindenképpen tisztelni akarom. Ninczen czac egymondásis az ő irásiban, az mellyel pompásabban diczerné az ő jeles Elsőséget, ment iméz: Nem tudoc czac egy pispóket is, az melly az Apaftali Szék nec alája né volna vettetve, midön vétekben találtatic. Mindazáltal ezt menten hozzá téfci: Ha hól büntetésben nem es nec, ott mindnyájan egyenlőéc, az alázatóság nec módgya ferint. Magánac tulaydonittyc ez tisztet, hogy megbüntesse azokat, az kic vérttenec, ha pedig mindnyájan jól viselic magokat, magát egyebeckel egyenlővé hadgya. Es bizonyára ön magátul tulaydonittota ez hatalmat magánac, és az kik nec tettzett, jóvá hattac. Egyebec, az kik nec nem tettzett, szabádon ellene mondhattac, az mellyet sokan mégis czelekedtenee. Annak felötte, az arant sőt egy Byzancenus Prelatusrol, az ki az ő Pispökségénc közönséges Egyházi itiletiből kárhoztatott volt: és pedig azon az egész itilen és sententián semmit nem akart adni. Ez visfalkodónac engedetlen és sőt fogadatlanását az ő Collégai, és tisztbéli társai vittéc az Czašarra, ki en nec megitilésére az Gregoriust rendelte. Láttyc annakokért hogy ébbé semmit nem czelekedic, egyebek nec segítségére, egyedül czac az Czašar paranczolatlyából mivelic.

Ffffff

Ad medid. Cl.
Epist. 68. lib. 2.
Ad Dn. Carr.
Episc. Ep. 17.
lib. 2. Ep. 64.
lib. 7.

13. Ez volt azért akkor az Romai püspöknek mind az egész ő hatalma, hogy tudniillik az engedetleneknek és keménynyakúaknak ellenállana; midőn efféle rendkívül való orvosolás szükséges volna. Arra pedig hogy ilyen módon az több püspököknek segítségével lenne, és nem azért hogy azokat megbántaná és megakadékosná. Annakokáért semmit magának egyebeken többet nem tulajdonít, hogynem mint az mennyit ő magán másutt mindeneknek megenged, holott megvalya azt, hogy ő kétfélegyen mindenkétl megfeddteni és megjobbítani. Illyen-képpé meghadgya együtt az Aquilejai püspöknek, hogy Romába jöjjen, annac az ő ügyének, az melly ő közötté és egyebek között inditott volt elintézésére. De ezt nem tulajdon hatalmából hadgya meg neké, hanem az Czaesar paranczolatyából. Azt sem mondgya hogy egyedül őn magának itilő bíró lenni, hanem arra ajánlya magát, hogy Conciliumat akarjon gyűteni, az mellyben az egész ügy megforgattáséc és elintéztéséc. Noha pedig még akkorban, az Romai séknek hatalma az ő megyéjében és korláttyában volna forratva, az mellyből kinem léphetne, és ő maga az Romai Püspök, úgy volna előljáró, hogy egyébké őis alá vettvéen volna; megláttzie mindazáltal melly igen nem tettzet legyen Gregoriusnac ez az állapot. Mert ottan pana folkodic, hogy ő ennac az püspökségnek sine alatt, ez világnac sinter közepére vonyattatott legyen, és hogy sokkal több földi forgalmatoskodásokban legyen köteleztetvéen, hogynem valaha ez világi állapattyában volt volna. Ismét, hogy ő ez tíftelességben, ez világnac zenebonaival, télyességgel elnyomattatic. Az foc foglalatosságoknak nagy terhe, úgy annyira lenyomja (ugymond) az én lelkeimet, hogy az én elmém az ményei dolgokra semmiképpen fel nem emelkedhetic. Az fokféle ügyöknek hajaitul hanyatratom, és ez nyughatatlan életnek félvefélivel úgy elráztatom, hogy igazán mondhaslam azt: hogy az tengernek mélységére jutottam, és a zuzavar elburított engemet. Innét megtilheted, mit mondana, hogyha erre az időre jutott volna. Az Pástornac tífteit mindazáltal ugyan megtartotta, noha sinter bé nem töltötte: megtartoztatta magát ez világi Gubernálástól, és egyebekkel együtt az Czaesar alá vettétöttnek vallotta magát. Né tolyongott bé az egyéb Egyházaknak dolgaiba, hané ha az szükség kénferitenéje. Es mégis úgy tettzik ő neké, mintha valami Labyrinthos tévelyítő kertben és zurtzavart fővénybe akadozott volna, mivelhogy ezac azon egyigyü püspöki tífteben nem lehetne foglalatos.

14. Pörlödött az időben az Elsőség felől az Constancinapolyi Püspök az Romaival, az mint immár meg módottuc. Mert minekutánna az Birodalomnac helye Constancinapolyban megerősitetett volna, kívánni láttatott a Birodalomnac felséges méltósága, hogy az ott való Ecclesiának is a másod-

dic

dicitíftelesség adatné az Romai után. Es bizonyára elsőben semmi annyit nem foglalt arra, hogy Roma városának engedtetné az elsőség, hanem mivelhogy az Imperiumnac feje ott volna. Vagyon egy Decretom az Gratianusnál az Lucinus Pápa neve alatt, mellyben az azt mondgya, hogy az városoc, az mellyekben az Ersekeknek és Patriarchaknak kellyen előljárnioc, nem ostantanac és válastattanac különbem meg, hanem ezac ez világi Gubernálásnac rendi serint. Más ehöz hasonló Decretomis vagyon az Kelemé neve alatt, mellyben azt mondgya, hogy, Azokban az városokban, az mellyekben régenten az Pogansági fő Papoc laktanac, rendeltetene az Patriarchakis. Az melly noha hijába való fábulá, de mindazáltal az igazságból vagyon eredeti. Mert nyilván vagyon; hogy a Püspökségéc, hogy annyival keveseb változás lenne, azoknac a dolgoknac, a minemuec akarom vóltanac, állapattyoc és mivóltoc serint ostantanac el: és hogy az Prælatusoc és Ersekek azokban az városokban helyheztetene, az mellyec tíftelettel és hatalommal elsőbec vóltanac. Annakutánna ostant az Taurinum Cóciliumban az végeztetött, hogy minden Tartományban az melly városoc az világi Gubernálásban foc vólnanac, az Püspököknek kiváltképpen való helyeiis ugyan azoc lennéne. Ha pedig az lenne, hogy az világi Gubernálásnac méltósága és hatalma egy városból az másikba viténé, tehát azzal együtt az Püspökségnek tíftelességeis oda költözzéc. Az Innocentius Romai Pápa, midőn látná, hogy az városnac régi tíftelessége kiffébulnaikedene, minekutánna az Birodalomnac Széki Constancinapolba vitétt volna, féltvéen az ő Székit, más törvént sere, az előbbivel ellenkezőt, mellyben azt mondgya; hogy; Nem szükség hogy a Püspökségeknek fő városai megváltoztassanac: a miképpen az Imperiumnac fővárosi megváltoztatnac. De egy egész Conciliumnac méltóságát méltó egy embernek értelménél fellyeb bezülleni. Es Innocentius gyanóságos lehet minekúnc az önnön maga ügyében. Am akar mint vólt legyen, de ugyan eléggé megmutattya az ő okvetéssel és őrizkedésével, hogy elsőben úgy vólt legyen elrendelve, hogy az Fő püspökségnek az külső Birodalomnac rendi serint, kellyen elostattatni.

15. Ez serint az régi szokás serint, végeztetett az Constancinapolyi másodic Conciliumban, hogy az ott való Püspöké legyen az másodic tíftelesség az Romai után, mivelhogy az is mint egy u Roma vólna. Midőn pedig foc idővel ad után egy hasonló Decretom sereztetett vólna az Chalcedoni Conciliumban, annac Leo keményen ellene mondott: és nem ezac úgy mint semmire kellőnek tartván megutálta és megvetötte, az mit hatfáz püspököknél többen rendeltene, hanem felötte igen sidosgattais, mintha minden egyéb sékektől elvontac vólna azt, az melly tíftelességet az

Fffffff 2

Dist. 10.

Cap. 1.

Sozat. Hist.
Trip. lib. 9.
Item in decret.
2. dist. cap. Con-
stan.

Lib. 2. Epist. 37.

Epist. 13. Theo-
rist. Epist. 5. lib.
1. Anast. Antioc.
Epist. 7. & 25.
lib. 1.

Constancinapolyi Ecclesiának adtanac. Kérlec miczoda indította ezt az embert arra, hogy ez egész világot felháborítsa, olly kicsiny dologért, hogy hanem az tíftelesség kíváno kevélség? Azt mondgya, hogy felbomolhatatlanul megkellyen azt tartani az mit az Niceabéli Concilium egyfesz végezett. Szinte mintha fűkségképpen el kellene romlani és silyyedni az Kereftyéni Hitnec, hogyha egy anya f. Egyház az máfiknál fellyeb tífteletic: avagy, mintha az Fő anya fient Egyházac egyéb okért, és nem az külső Gubernálásac rendiért ofttattanac volna így el? Tudgyuc pedig hogy az külső köfségi Gubernálás az időnec mivolta fterint loc különbkülömbi változásokot feny vedhet. Ninczen azért semmi fündamentoma, az mit Leo előfordit: hogy nem kelly az Constancinapolyi Szék nec engedni azt az tíftelességet, az melly az Niceabéli Conciliumnac végezése fterint, az Alexandriai Szék nec tulaydonítatott. Mert az közönséges értelemis megmutatya, hogy az olly decretom volt légyen, az melly az időnec alkolmatofsága fterint megváltoztathatnék és elishagyattathatnéc. Mi az oka, hogy az Naptamadatiak közül senki ellene nem mondott, maga azokat illette volna leg inkább? Lám jelen volt az Proterius, mellyet az Diofcorus helyet Alexandriai Pispöcké törtene: Jelen voltanac ott töb Patriarchakis, az mellyek nec tíftelesség nec kissebsegére térhetett volna. Ezek nec kellett volna hozzá fólni, és nem Leonac, az ki az ő méltóságába maradt: Mivelhogy azért erre egyebek mindnyájan halgatnac. Söt jóvá hadgyac, és pedig czac egyedül az Romai mond ellene: innét könnyű megirülni, miczoda indította otet arra: tudniillie, Mert megérzette, és vore efsébe, az mi nem foekal az után megett, hogy megkissebedvén az Roma városanac régi diczósége, arra kél az dolog, hogy Constancinapoly né fogjon megelekedni az másodiksággal, hanem az elsőségre vágyodgyéc. De mindazálthal az ő kiáltásávalis ugyan nem tehette annac fterit, hogy az az mi az Conciliumban végeztetett, erős és álhataros ne lenne. Annakokaért az ő utánna következökis, midön lárnac hogy vesetec volnanac, annakutánna ez illyen czatánac lassan lassan békét hadtanac, és az Constancinapolyit másodic Patriarchanac hadtác lenni.

16. De nem foc idővel az után, annyira kirohant az János, melly az Gregorius idejében Constancinapolyi Pispoc volt, hogy magát közönséges Patriarchanac nevezné. Ennec Gregorius, hogy az ő Szék nec igaz ügyet mentene, keményen ellene állott. Es bizonyára elshenyvedhetetlen volt ez Janosnac kevélsége és bodultsága, hogy az ő pispökség nec megyéjét olly messze kiakarta terjeszteni, mint az melly messze az Imperiumnac határra kiterjednec. Noha pedig Gregorius ez tíftelességet másnac nem akarja engedni, mind azonáltal ugyan nem tulaydonítta magánac, hanem

czt

Lib. 7 Epist. 10.
 ezt az nevet, akar azt kivifelte legyenis, ugyimint gyalázatot, ifstentelent és áckozottat, megveti és utállja. Söt együtt haragfoc az Alexandriai Eulogius pispökre, az kitül illyen titulással tífteletetett volt, és mond: Imé, az énnekem írott levél nec elkezdetiben, az én meg tiltásom ellen töttél illy kevély főt: hogy engemet közönséges Pápanac neveznél. Kérem, hogy Szentséged ezt többé ne czelekedgye, mert te töled elvonyatic az, az mi másnac illetinél bövöbben adatic. Nem tartom én azt tíftelesség nec, az melly által az én Atyám fiainac tíftelessége megkissebitetic. Mert az én tíftelességem az közönséges anya fient Egyház nac tíftelessége, és az en atyám fiainac jó állapotja. Ha pedig te Szentséged engemet közönséges Pápanac mond, tehát ő magátul elshakasztja azt, az mit egyedül énnekem egészlen tulaydonit. Az Gregorius ügye ez aránt bizonyára jó és tíftelességes volt: De az János, mivelhogy ebben az Mauritius Czasar kedvétül fegitett, az ő fiandékából ki nem térítethetött. Hasonlatosképpen az ő utánna következő Cyriacus ez dologban semmi könyörgéssel meg nem enyhítettethetett.

17. Végre az Phocas, az töle megöletett Mauritius helyébe állott Czasar, (az Romaiakhoz jó kedvel lévén némely okokért, söt finte azért, hogy ő ott minden ellene mondás nélkül koronaztatott volna meg) az harmadic Bonifaciust nec megengedte azt, az mit Gregorius soha nem kívánt, hogy Roma minden anya fient Egyház nac feje legyen. Es az vilongás illyen módó fállitatott egyfesz le. De mindazáltal még ez Czasar Privilegiumja, és jótéreménye is, igé keveset használt volna az Romai Szék nec, hogyha valami több dologc hozzá nem járultanac volna. Mert Görög ország és egy kevéssel az után egész Asia elshakadtanac az ő véle való Eggyeségtül. Francia ország ugy tíftelet az Romai Szék nec, hogy mindazonáltal annac czac annyiba vettetnéc alája, az mennyiben neki tettzenéc: és soha mindéneftöl alája és foalattyába nem adta magát, miglen ofttan az Pipinus elfoglalta az országot.

Mert midön az Romai Zacharias pispoc, segitséggel volna az Pipinust nec latorságos fiandékára, hogy az rend fterint való örökös királnac kivérése után, az országot mint egy pradát hozzája vonná, ezzel Zacharias pispoc azt nyerte, hogy az Romai Szék nec felsőb hatalma lenne az Francia országi anya fient Egyház nac. Az miképpen hogy az Tolvajoc az közönséges pradát magoc között meg foctác ofttani: Azonképpen ez kellő foctiac ugy oftoztanac, hogy Pipiniust nec ez földi és világi ország jutna az igaz királnac megtolvaylása által: Zacharias pedig feje lenne minden pispöck nec, és ővé lenne az lelki hatalom. Az melly noha elsőben erőtlen fiabafó volna (az mint az uyonnac kezdedt dolgokban foctac lenni)

mindazáltal ostán az Carolus Magnus segedelmével megerősödött, majd az előbbihez hasonló okokból. Mert ő is köteles volt az Romai papanác, mivelhogy az ő segedelme által jutott volna az Birodalomhoz. Noha pedig hihető dolog, hogy annak előtte is eléggé megiruttult formájoc volt legyen mindenütt féllal az anya fient Egyházaknac: de bizonyos az, hogy az anya fient Egyházaknac régi formájoc, Franciában és Nemet országban, fiente akkoron romlott és töröltetött mindenestül fogván el. Meg vadnac még mostanis az Parisbéli Udnarnac Régi Levéltartó Camarájában, az ackori dolgoknac rövid feljegyzései: az mellyec az anya fient Egyházról való dolgoc között emlékeztetett tefnec mind Pipinúsnac, és mind Carolusnac az Romai Papaval való főverségekről. Mellyből megérthetni, hogy akkoron az anya fient Egyház régi állapotjánac változása lott legyen.

18. Az időtül fogva, midőn az dolgoc napról napra mind gonoszsábacká válnának, az Romai Széknek kegyetlen uralkodásais lassan lassan erőtt vött és megnevedett. Ez pedig lett az pispókóknec egy részént tudatlanságokból, más részént forgalmatlanágokból és gondviseletlenségekben. Mert midőn egyedül egy akarna mindenes lenni, és minden mód és mértéknélkül, az Törvén, s' igazság ellé hova tovább mind fellyeb fellyeb emelkednec, akkor az pispókóc olly buzgosággal, az mint illetet volna, az ő kinyeségénec ellene nem állottanac. És ha fiente fivéc s' akarattyc volt volna is, de az igaz tudományból és tudóságból volt fogyatkozásoc, úgy hogy ez illy nagy dologhoz való kezdésre semmiképpen nem volna alkalmatosoc. Láttyc annakokaért melly fertelen és kietlen rút megferteztetése volt Romában az Isteni főlgálatnac, és melly ifonyu megfaggatasa lett logyen az egész Egyházi állapotnac fient Bernard idejében. Panafolkodic ő azon, hogy mindennünnet ez egész világról Romába futnának tíftefseg halásóc, kevélyec, főlvényec, Egyházi praedával élő Simoniacusoc, vér ellen fertelmeskedóc, és egyéb efféle utálatos főornyü dögóc: hogy az Apostali méltóságos erő által Egyházi tífteket nyerhesse nec, avagy megtarthassanac. Panafolkodic ismét azon, hogy az csalárdáság, megfortélyozás, erőszakétel olly igen elhatalmaztanac: És hogy az az törvénnec folyása az mellyel akkoron éltene, átkozott legyen, úgy mint az melly nem czac az Egyház előtt, hanem még az világi itélet előtt is vissza fordult gonoszság volna: Azt kiáltya, hogy az anya fient Egyház eltölt tíftefseg halásóc kevély emberekkal, és hogy senki ninczen az ki abban inkább fégyenlene vértet és fertelmeseget czelekedni: hogy nem mint midőn az tolvajoc az ő barlangjokban az praedával ofroznac.

Lib. 1. de confid.
ad Eugen. circa
fin. lib. 4.

Keveffen

Keveffen vadnac (ugymond) az kic az Törvénykiadójánac hájára néznénec, hanem mindenec czac az ő kezéire néznec. Nem is méltatlan: Mert fiente azoc, az kézec, az mellyec minden Pápai dolgot véghöz vífnec. Annakutánna az Papanac főlván, ezt mondgya: Di mire való az te hizelkedőd, az kic néked az kiáltyac: Bezzeg jól vadnac mindenec, fiente czac így menny el dolgozban? Te ezeket az anya fient Egyháznac lakmányán és praeddáin vásárlod: Az főgényeknec vérec s' veritekjec az gazdagoc utzáin maggyanánt véttec. Az ezüst fénlic az sárban. Rea futnac mindenünnen, és el kapja, neni az főgényec, hanem az erősfő, az melly amannac elejét veszi. Ez vesetség mindazáltal, avagy ez az halál, nem czac te magadtól főarmazic: Adná Isten hogy te rayrud főnnec meg! Ezek között te ugymint Pástor mégy elől, főc és főp drága ekeségeckel környül vétetvén. Az te déllő helyed, ha meg merném mondani, az őrdögöké inkább, hogynem mint juhoc legelő helye. Bezzeg így czelekedett Szent Peteris? fő. Palis illyen képpen czufolodott? Az te udvarod fő jamborokat főkott bévenni, hogynem mint ferzeni: Mert az gonosóc ott meg nem jobbitatnac, hanem inkább az jok gonosócká lesnec. Mit mondgya az appellált ügyeknec gonosul felforgatásarul, azockal való víffacéléfokról az mellyekről emlékezc, és az mellyeket egy Istenes ember sem olvalhatna ifonyodas és irtózáfnélkül? Végre erről, az Romai Széknek törvény főlgáltáfra való hatalom kívánásáról így végezi befédet: Szölloc az anya fient Egyházaknac zugolodásáról és kö- Lib. 3.
zónságes panafáarul: az mellyec azon kiáltnac, hogy őc feltagoltatnac. És bizonyára czac egy anya fő Egyház sincz, avagy felette igen keves vagon, az kiezte nem érze né, avagy ezen febtől ne félne. kérdedé mellytől. Az Abbafoc elvonyatnatnac az pispókóktól, az Pispókóc az Ersekektől, &c.

Czudálatos dolog ha ennec mentsége lehet? Illyen módon czelekedvén megbizonyittatoc azt, hogy vagon tellyes hatalmatoc, de igazságoc nem igen főc. Tietz czelekefitec, mert meg lehet toletoc: de maga ha ezt kellené czelekednetec, az volna az kérdés. Arra rendeltettetoc hogy kineckinec tíftefsegét és rendit megtartsátoc, és nem hogy irégyelyetec. Ez keveskét akarám az főkak közzül előfámlálni, hogy az olvasóc egy részént látnac, melly igen megromlott volt akkor immár az anya fient Egyház, más részént megértenec azt is, melly igen megfomorított legyen ez ártalom és kár minden Isten félő embereket.

19. Hogyha fiente azért megengednökis mostan az Romai Pispók-nec azt az ő Felsőségét és törvényfőlgáltáfra való meffeterjett haralmát, az mellyel ez Szék bire Leo és Gregorius idejében: mit hoz ez mostani

papistafagnac konyhajára? Nem fioloc itt még az földi uráságról, sem világi hatalomról, az mellyről tulaydon helyen akarunc tanitást tenni: hanem azt az lelki gubernálást értem itt, az mellyel őc mostan kérkefnec, hogy miczoda hasonlosága legyen ennec azokhoz az megemlitött régi időkhoz? Mert nem külömben írjac és cifrazzac az Romai Papat elünkben, hanem mint leg felsőb Fejert az anya fent Egyhéznac ez földön, és mint ez egész világnac közönséges pispökét. Es ön magokis az Pápác midőn, az ő méltóságokról fiolnac, nagy pompával és göggel mondgyac, hogy ő nékiec vagy on hatalmoc az Paranczolásra, egyebek pedig mindennec tartoznac véle, hogy engedgyenec és fiót fogadgyanac: és hogy minden ő végezéseket és rendeléseket acképpen kellyen megtartani, mintha fiinte mennyekből fent Peter fiava által volnanac megerősítvén: Hogy egész tartományoc Egyházi gyűlésenec se legyen semmi ereje, hogyha az Pápa ő maga jelen nem leend: Hogy ő nékiec Románistáknac legyen hatalmoc egyeb anya fent Egyházakban Presbytereknec és Diaconusoknac rendelésére és helyheztesére; és az kic másutt ordináltattac és rendeltetec volna, Romába idezni, és az ő Egyházokból elinteni. Es efféle diczedés fiámtalan foc vagy on az Gratianos nagy Decretomában, az mellyeket én elő nem akaroc fiámlálni az olvasónac terheltetésére. De az sumája imez, hogy egyedül czac az Romai Papan állyon minden Egyházi dolgoknac felsőb megismerése és megvizsgálása, akar az tudománnac megítélésében, és állatásában, akar az törvény szerzésben és adásban, akar jó fenytékéknecc rendelésében: avagy itéletnec és büntetésnec gyakorlásában. Es az mi Privilegiomokat magoknac tulaydonitanac, az magoknac hagyott esetekben (az mint őc nevezic) foc volna, és háfontalan előfiámlálni. De imez mindenknel elfenyvedhetlenb: hogy ez földön semmi olly itéletet nem hagynac, az melly az ő kinyeségeket megmerné feddeni avagy fenytetni, ha fiinte ezzel az ő véghetetlen hatalmokkal visfiáélnénekis. Senkinec fiabad né legyen (ugymond) ez Szék itéletnec ellené mondani, az Romai Ecclesiánac elsőségéjért. Ismet, Ez itilöbirónac sem az Czafártol, sem az királyoktól, sem az egész clerustol avagy minden lelkiektől, sem az néptől nem kell megitiltetni: Ez pedig felöttéb böfiön to birodalmaskodás, hogy egy ember magát mindenknecc megitelőjévé téfi, ő maga pedig senki megitelésenec nem akar alaja vettetni. Mint lefi tehát, hogyha kegyetlenül uralkodie és uralkodván kegyetlenkedic az Istenec népe ellen? Hogyha az Christus orfiágát megfiaggattya, és elpusztittya; ha az egész anya fent Egyházat felháborittya? Ha az Pástori tisztet Tolvaságra fordittya? Sőt ha mindenknel leggonofságosb volnais, de ugyan semmi fiám adásra nem akar köteles lenni.

Nicol. in Decret. 17. quzst. 1. c. Memin. Innocent. 9. quzst. 1. c. Nemo. Symmach. 9. quzst. 1. c. aliorum. Anterior. ibid. cap. Fam.

Mert

Mert ihon ezec az Pápáknac mondási: Egyeb embereknecc ügyeket, az Isten emberc által akarta elintézni; de ez Széknec pispökét az Isten az önnön maga itéletire akarta minden ellene mondáfnélkül halasztani. Ismet, Az mi alattunk valóknac czelekedeti mi tölunc itilletnec meg, az mienc pedig egyedül czac az Istentől.

20. Es hogy ez illyen Paranczolatoknac annyival nagyob értekec és méltóságoc lenne, hamissan alajoc vetöttéc az régi Pápác neveit, mint ha ez dolgoc fiinte el régenten még kezdetben termettenec és rendeltetec volna: holott bizonyosb, hogy uy találmányoc legyenec mindenecc, valamie az Romai Pápánac többet tulaydonitanac, hogy nem annac az régi Conciliomoktul volt tulaydonittatva, az mint oda fel megemlitettuc. Sőt olly igen elmentenec az fiegyentelenségben, hogy az Constancinapolyi Anastasius Patriarcha neve alatt egy Decretomot bo czátanánac ki, az mellybe ő azt bizonyittya, hogy a régi rendelésekben végeztetott az, hogy még az legmekfiébb való tartományokbanis semmi ne végeztetnec és forgattatnec, az mi előfiér az Romai Székre nem vitetott volna.

Mert azon fellyül, hogy ez ön magában általan fogva merő hamisság, miczoda ember hinné azt el, hogy az Romai Széknec illyen diczerete, annac ellenségétül, és nagy buzgosággal hasonló tisztelésre vagy oldó embertül fiármazott volna? De illyetén bolondságra és vakaságra kellett jutnioc az Antichristusoknac, hogy minden értelmes embereknel, ha kic czac fiemeket akarnáiac felnyitni, nyilván lenne az ő alnok czalárdkodásoc. Az Papaktul küldözött levelec pedig, az mellyeket őc Decretalifeknec neveznec, az Gregoriustol egybe fiedegettetec; Ismet, az Clementinac és Extravagantes Martini, még ottombában czelekefnec, és fellyeb tátott fiájjal fiörnyeb kevélségét és barbarus pogányokhoz illendö kegyetlenséget böfiognec. Es ezek az fiép mennyei jelenségec, az mellyekért az Romanistac az ő Papistaságokat olly nagyra akarjac bezültetni. Innét fiármaztanac amaz jeles erőfiító mondásoc, az mellyec mostan az papistaságban, mint fiinte az Isten igéje, olly igen értékesec: Hogy az Pápa nem vétkezhetic: Hogy az Pápa minden Conciliomokon fellyül való legyen: Hogy az Pápa közönséges Pispöc legyen minden anya fent Egyházakon: és legfelsőb feje ez földön az anya fent Egyháznac. Elhálgom itt az egyeb hitvány rofi költeményeket, az mellyekről az bolondoskodo Canonicusoc az ő Iskolajokban rebegnec: az mellyeket mindazáltal az Romai Theologusoc nem czac javallanac, hanem nyeretesseknekis kiáltanac, hogy az ő hármaskoronájö Bálványoknac hizelkedgyenec.

Ggggggg

21. Nem nyuloc kemény kézzel hozzájoc : De ez ő nagy kevélyfe-
 gec ellen fordíthatná valaki az Cyprianusnac mondását, az mellyel élt az ő
 Püspökeinél, az kik között ő az Conciliumban előlülő volt : Senki ma-
 gát mi közzühinc nem mondgya Püspökök nec püspökének : avagy
 pedig kegyetlen uralkodási róttentéssel sem késeríti az ő tíftebéli társait az
 fűkségképpen való főfogadástra és engedelemre. Aztis vethetné itt va-
 laki elő, az mi ottan hamar az után az Carthagobéli Conciliumban végez-
 tetett: hogy senki magát ne nevezze Papoc fejedelmének, avagy első pü-
 spöknek. Szedhetné valaki az historiakból fő bizonyításokat, az Con-
 ciliomokból fő Canonokat, az régi Atyakból fő fő mondásokat, az
 mellyekkel az Romai püspöc leültetethetné és rendibe állathathatné.
 De én mind ezek nec békét hagyoc, hogy senki azt ne alítsa hogy felőbb
 keményen bánom vélec. Mindazáltal felellyenec megennékem az Romai
 Szék nec ez kellemés otalmazói, miczoda ortzával és vakmerőséggel me-
 ric az közönséges Püspök titulusát mentegezni, maga hísem láttyac, melly
 főkor átoz alatt kárhoztattasé az Gregoriustól: Hogyha az Gregorius
 bizonyításnac érteke vagyon, tehát azt bizonyittyac őc, hogy az Pápa le-
 gyen az Antichristus, mivel hogy őtet közönséges püspöké téfic. Ez
 nevezet sem volt Gregorius idett főkorában, az mellyel magát az anya
 fent Egyház fejének mondgya. Mert ilyenképpen fő ő egy helyen: az
 Peter kiváltképpen való tag az testben, az Janos, Andras, és Jacob, kivált-
 képpen való népek nec fejei: mindazáltal mindnyájan egy fő alatt való ra-
 gai az anya fent Egyháznac. Sőt az törvény előtt való fentec, az Törvény a-
 latt való fentec, az kegyelem alatt való fentec, mindnyájan tagocká rendel-
 tetec az Urnac testének eltellyefitesére, és soha senki magát közönséges nec
 nem nevezette. Hogy pedig az Pápa paranczó hatalmat tulaydonit ma-
 gánac, igen kevélyé illic ahoz az mit másutt mond ezen Gregorius. Mert
 midön az Alexandriai Eulogius püspöc, azt írta volna, hogy őnéki az Gre-
 gorius valamit paranczolt volna, ott így felel arra: Kérlec hogy az paranczo-
 lásnac igejét, az én füleim nec hallásatul tavul vigyéréc : mert én igen jól tu-
 dom ki vagyoc, és ti kic legyetec: tudni illic redetec szerint nékem atyámfiai
 vattoc; erkölcsötöc szerint Atyáim. Annakokaért nem paranczoltam ti-
 néktec, hanem az mellyec nékem hasnolknac látzortanac, azt akartam
 tinéktec megjelenteni. Hogy az Pápa az ő Jurisdíctioját és hatalmát olly
 végtelen méfő ki akarja terjeszteni, azzal nagy és főornyű bofőrut téfen né
 czac az több püspökök nec, hanem minden Ecclesianakis, az mellyeket ilyen
 módon megháborit és megfaggat, hogy azok nac romlásából és lefakadá-
 sából az ő Székit építse. Hogy pedig ez ellenben minden megillettül min-
 denestől fogva szabados akarilenni, és kegyetlenül hatalmaskodván ugy
 akar

Epist. 22. lib. 4.
 ad Ioh. consil.

akar uralkodni: hogy az őnnön akarattya legyen őnéki törvénye, ez tel-
 lyességgel illetlenb dolog, és idegenb minden Egyházi fenytéktől, hogy-
 nem mint elfenyvedhető volna. Mert nem czac Istentelenség, hanem merő
 embertelenségis.

22. De hogy mindeneket elő ne kellyen fámilálnom és forgatnom,
 azt kérdem visfontag ez drága és kegyes emberektől, az kic a Romai Szék-
 nec hatalmas otalmazóinac akarnac tartatni, hogyha nem főgyenliké az
 Papiaságnac ez jelen való állapattya menteni és otalmazni, az mel-
 ly mostan főzforta gonofősbabbul vagyon, hogynem mint Gregorius
 és Bernardus idejében volt: melly mindazáltal ez fent emberek nec ugyan
 semmiképpen nem tettett. Panafolkodic főkhelyen az Gregorius, hogy ő
 idegen dolgokban való foglalatoságozokkal felőbb megterhelhetec, hogy
 ő az Püspökség nec főne alatt, ez világiakra vonyattatott, az holott olly fő
 földi forgalmatoságokat kell megviselli, az mellyekhoz hasonlók az an-
 nakelőtte az ő világi állapattyaiban soha nem viselt: hogy ez világi gyök-
 nec zenebonájával ugy elnyo mattatic, hogy az ő elméje az mennyeiekre
 semmiképpen fel nem emelkedetec: hogy ez háborus élet nec felvéfés
 habjaitul ugy haytaséc és hányattaséc főllyel, hogy méltán mondhasa
 azt: hogy; Az tenger nec mélységére jutottam! Mindazáltal mind ez fő
 világi foglalatoságoc közöttis az ő népet taníthatta az prédikáló fők-
 ből, és különis ha midön főkség volt az intet és az jobbitást meg mivel-
 hette, az Egyház dolgát rendelhette, és az ő tíftebéli társait, és az főmőéd-
 sagbáli püspökeket tanáczával érhetec és tíftekről megemlekeztethette:
 mindezek nec felotte még annyi idejeis volt hogy valamit írhatott: Es mé-
 gis olly igen panafolkodic az ő nyavalyáságon, mintha az tenger nec mé-
 lységében süllyedett volna. Hogyha akkor az Gubernálás háborus tenger
 volt, mit kell tehát ez mostani Pápaságtól mondani? Mert miczoda hason-
 lóság vagyon közöttöc: Nincz itt semmi prédikálás, semmi fenytékre va-
 ló gond, semmi anya fent Egyházi rendelés, ninczen sohol semmi lelki tífte-
 nec gyakorlása. Egy summába semmi egyéb itt ninczen az merő világi do-
 lognál: Es mindazonáltal ez az labyrinthosi tévelgős kért, olly igen meg-
 diczirtetec, mintha ez földön ennél főbb paradiczom nem taláthathatné.
 Melly keférvesen panafolkodic pedig fent Bernard, midön az ő idejé-
 nec fogyatkozásit tekintti: Vallyon mit fogna mondani, hogyha ez mi időn-
 ket látná, az mellyben minden vétec és fertelmesség mint az őzön viz ugy
 eláradott és el hatalmazott, Miczoda főgyenséges és gyalázatos dolog az
 zért, hogy nem czac fent és isteni dolog gyanánt mentegec az olly dolgo-
 kat, az mellyeket egyenlő értelemmel minden fent ember ec, minden
 időben fődalmoztanac: hanem még azok nac bizonyításivalis visősa él nec

Epist. 5. ad
 Theorist. lib. 1.
 Epist. 7. ad
 Anastas. Item
 25. & alibi.

az Papistaságnac otalmazására: maga nyilván nagyon, hogy ez mostani papistaság ő náloc tellyességgel ismeretlen volt legyen. Noha az Bernardus ideje felől megvallom, hogy akkor immár minden dolognac olly gonosbul és veséttül volt állapattya, hogy nem igen sockal különbözött ez miénktül. De imezec minden fégyent, fémérmet tellyességgel elveéttene, az kic amaz közép időből, az mellybé Leo, Gregorius, és egyéb ezekhoz hasonlóc éltenec, akarjác az Papistaságnac fepegetését venni. Mert finte acképpen czelekefnec, mint ha valaki az Czabari Monarchiának állására, az régi Romai Birodalmat hoznája bé és diczernéje: az az, az Szabad-ságnac diczeretit, az kegyetlenkedő uralkodásnac magasztalásata fordítanája.

23. Utolsor, ha finte mindezec nékiec megégedtetnének is, mindazáltal ugyan mindgyárt uy hartzoc támad ő nékiec: midőn mi tagadgyuc azt, hogy Romában olly Ecclesia legyen az mellyben ez privilegiomoknac helyelchessen: midőn tagadgyuc hogy ott olly pispóc volna, az melly ez tíftefnec privilegiomit felvehetné és elvifelhetné. Annakokaért ha az oc, az miket mi oda fel meghamissítottunc, mind igazac volnának is, tudni illic, hogy fent Peter fintén az Christusnac tulaydon fiaja által rétetőt legyen: az any fent Egyháznac fejéve és hogy ő ezt az néki adott tíftefnec az Romai Szék nec engedte. Ismet, hogy az ofrán az régi anya fent Egyháznac javallasával ugy végeztetett, és az sok ideig való sokas által megerősítetett legyen: Ismet, hogy az Romai pispóknec az legfelső hatalom mindenkoron egyenlő akarattal mindenektől ajánlatatott legyen: Ismet hogy ő minden dolgoknac és emberek nec megítölje volt, ő pedig senki irletinec alája nem volt vettervén: de ám legyen még ennél is több értekec ha akarjác: En mindazáltal egy szóval megfelelec hogy mindezec czac semmic, és ninczen semmi erejec, hogy ha Romában nincz igaz Ecclesia, és igaz pispóc. Azt sükség nekem megengedniec, hogy az nem lehet minden anya fent Egyháznac annya, az melly ő maga nem igaz anya fent Egyház: és hogy az nem lehetne legfelső Pispóc mindeneken, az ki ő magais pispók nem volna. Azt akarják azért hogy Apastali Szék vagy Romában? Mutassác meg tehát ennékem az igaz és törvény ferint való Apastali tíftefnec. Azt akarják hogy ő náloc, vagy on ez egész világnac felső papa pispóke? Mutassác meg hát hogy az igaz pispóc legyen. Minczodát pedig? Hol mutathattyác czac valami fíneczkéjéti az anya fent Egyháznac? Nevezgetic jollehet, és fájokban foroggyakorta. En pedig azt felelem nékiec: hogy bizonyos jegyei vadnac az anya fent Egyháznac, az mellyeken az megismerteric, és hogy az pispókság tíftefnec és főlgálatnac nevezeti. Nem főloc itt az népről, hanem az igazgatásról, az melly nec mindenkör

denkör világoskodni kell az anya fent Egyházban. Hol nagyon ott az Egyházi főlgálat, az mineműt az Christus rendelése kiván? Emlekezzünec meg ezarant arról, a mi az Presbyterek nec, és az Pispóknec tíftefnec elötte megmondattott. Hogyha az Cardinálknac tíftefnec az felrótt regula és mértéc ferint, az az, az Christus rendelése ferint akarjuc mérséklenni, tehát megtapasztallyuc azt, hogy oc semmiképpen nem presbyterec sem pafitoroc: ő magában pedig az Papában akarjuc tudni, miczodá pispókhöz illendő dolog nagyon. Az Pispóki tíftefnec fő tíftefnec ez volna, hogy az népet az Isten igéjére tanítaná: az másic ez után az volna, hogy az sacramentomokat főlgálatná: az harmadic, hogy intené, megffeddené megbüntetné és megjobbítaná, az kic vétkezec, és az népet fent fenytékben tartaná. Mellyiket czekefni pedig mindezec közzül? avagy mellyiket tettetü hogy akarjuc czelekedni? Annakokaért mondgyac meg ennékem az ő hízkelkedőji, mint akarjuc oc azt pispóknec tartatni, az ki ez tíftefnec semmi réffé czac egy nyajalis, még czac tettetés ferint sem illeti.

24. Nem ugy nagyon az Pispóknec adólga, mint az királynac, mért az király ha finte nem czelekedis azt az mi tulaydona az királynac, de ugyan megtartya, az ő tíftefnec és titulussát. De ha ember az pispókról akar itillet tenni, tehát az Christusnac paranczolatnyára kell nézni, az melly nec az anya fent Egyházban mindenkör értekefnec és beczületes nec kell lenni. Annakokaért ez kérdést feytséc meg az Romanistác. Azt mondom én, hogy az ő Papájoc nem fő az Pispókoc felött, mivel hogy ő maga nem Pispóc: Ez utolsor mutassác meg, hogy hamis, hogyha az elsőt megakarjác nyerni. Hát hogyha nem czac semmi ninczen az mi az pispóket illetné, hanem inkább mindene ő nékiec azzal mindene föl fogva ellenkezzéc? Itt pedig, oh U Isten, honnét kezdgyen? Az tudományról? avagy az érkölczről? mit mondgyac, avagy mit hálgassác el? avagy hol kellyen megffünnöm? Azt mondom, hogy holott ez világ mostan ennyi visffáfordult és Istentelen tudományockaltolt bé, ennyi főc babónaságockal legyen rakva, ennyi tévelgéseckel vakult meg, illy nagy bálványozásban merült bé: hogy sohol ezek közzül semmi ninczen; az melly avagy az Romai féktül nem fármattott volna, avagy attul nem erősfitetett volna meg. Es ninczen is semmi egyéb oka, miért dihoskodgyenec az Papác ilyen főrnnyu bódulással az Euangeliumnac kinyilatkozando tudománya ellen, és hogy annac elnyommasztására minden erejockel és hatalmokkal igyekezzene: minden királyokat és fejedelmeket annak öldözésére gerjeszénec: hanem mivel hogy lattya azt, hogy minden ő orfágoz azonnal leromollyon; mihelt valahól az Christusnac Euangelioma elökel. Kegyetlen oroflán volt az Leo, irgalmatlan vér somjuhozó eb volt az Kelemen; Szörnyen dühöf-

ködő Saulus volt az Pál pápa: de még sem inditattanac természetekből olly igen az igazságnac öldözésére, hanem hogy ez volna egy eszköz és mód az ő birodalmoknac otalmazására és megtartására. Mivelhogy azért őc éppec és hatalmasoc nem lehetne, hanemha az Christus elkergetetic, olly igen viaskodnac ez koforuért (tudniillíc hogy az Christus Euangelioma elnyomattaséc) mintha fejekért jofagokért, testekért vérekért és éltekért hartzolnánac. Mit mondhatunc azért? Ott leszené tehát az Apostali féc, az holott semmit egyebet nem látunc az rettenetes elszakadánál? Az volna az Christusnac helytartója és vicariussa, az ki az Euangeliumnac diós öldözésével magát nyilván Antichristusnac mutattya? Az volna az fient Peter után következő, ac ki mind tüzzel fegyv etrel el akarja rontani valamit az fient Peter éppített? Az volna feje az anya fient Egyháznac, az ki az anya fient Egzházat az Christustol az eggyetlen egy igaz főtül elvágja és megczonkittya, martzongja, és annak felötte ön magában megfaggattya és darabollya? Am ha finte az volna is, hogy régenten ez Roma volt legyen annya minden anya fient Egyháznaknac: mindazáltal, minekutánna Antichristus Székivé kezdett lenni, meg fűnt az lenni, az mi az előtt volt.

25. Igen szitkosoknac és váfottaknac láttatunc némellyeknek, hogy az Romai Pápát Antichristusnac nevezzüc. De az kiknek ez így tertzic, nem vesic ekekbe hogy illyen módon őc az fient Páltis modnélkül valóságban vádollyac, az ki után mi folunc, sőt az kinéc fájából mondgyuc mi ez illyet. Es hogy senki azt ne vessé ellenünc, hogy mi az Pálnak, nem ide tartozó favait, nem igazán vonfuc az Romai Pápára, megmutatom azt rövideden, hogy azoc az Igéc nem egyeképpen, hanem czac az Papaságról értetherne és magyaráztathatnac. Szent Pál azt írja hogy az Antichristusnac az Isten templomában leszen ülése: Másuttis az f. Lélec megirván annac ábrázattya az Antiochus kemélyében, megmutattya azt hogy az ő orfága az nagy fennyen fállásban és isteni káromlásból állandana. Honnét megirtilhettyüc, hogy az lelkekén való kegyetlen uralkodás legyen inkább hogy nem mint az testeken: az melly az Christusnac lelki orfága ellen emelkédic fel. Annakutánna hogy ollyetén legyen, hogy sem az Christusnac sem az anya fient Egyháznac nevét ne töröllye mindeneftől fogva el: hanem hogy inkább az Christusnac finyével visssa éllyen, és az anya fient Egyház nevével mint egy áll ortzával úgy fedezze magát. Noha pedig minden eretnekségec és seftac, az mellyec elejétül fogván támadtanac, mind az Antichristusnac orfágára tartoznac: De mivelhogy fient Pál azt jövendőli, hogy eljövend az elszakadás, megmutattya azért ez megirással: hogy az utálatofságnac Székiackoron támasztatic ostan fel, midön az közönséges elszakadás

1. Thef. 2. 7. 4.

Daniel. 7. v. 25.

dás az anya fient Egyházat el foglalta legyen: noha mindazáltal az anya fient Egyháznac foc tagai imitt amott féllyel az hitnec egységében ugyan meg maradandanac. Midön pedig ez mellett aztis mondgya, hogy immár az ő idejében is kezdett titkon mozgadózni az gonofságnac dolga, az melly annakutánna jelennéc ostan ki: az honnét értyüc azt, hogy ez veszedelmes nyavalyaság nem czac egy ember által házatott bé, és nem egy emberen végezetic elis. Továbbá midön ez billyeggel jegyzi meg az Antichristust, hogy az Istenec tiszteléseget elfoktya, hogy azt ő magánac tulaydonitfa: ez az kiváltképpen való jegy az melly után Kellyen mennünc, hogyha az Antichristust akarjuc felkeresni: Főképpen midön ez illyen kivélység az anya fient Egyháznac nyilván való megfaggatására menend. Holott azért nyilván vagy on, hogy az Romai Papa semtelenül magára vonta, az mi egyedül czac az Istent és az Christust illerte tulaydonul; tehát ninczen kétség abban hogy ez istételé és utálatos orfágnac ő legyé fejedelme és záflos hadnagya.

26. Elmehe nec azért az Romaniustac, és keményen diczekedgyenec az ő régi Székeccel: mintha ebben ez minden dolgoknac illyen nagy változásában megálhatna az féknek tisztelése, az hól semmi fék ninczen. Azt írja az Eusebius, hogy az Isten avégre, hogy az ő boszú állásánac úta és helye lenne, az Jerusalembéli anya fient Egyházat, Pellába költöztette és helyhez tette. Az mi azért egy fter meglett, az könnyen többsőres meglehetett. Annakokaért tellyeséggel neveltséges, és képtelen dolog, az Elsőségnec tiszteléseget úgy kötözni az helyhöz, hogy az ki igazán főnyü ellensége az Christusnac, felsőb ellenzője az Euangeliumnac, legnagyobb pusztítója és rontója az anya fient Egyháznac, rettenetes gyilkosa és hóhéra az fienteknec: ez mindazáltal az Christusnac helytartójánac, Sz. Peter után következőnec, és anya f. Egyháznac leg főbséges Elöljárójánac tartaséc; czac azért, hogy azt az féket foglalta el, az melly valaha mindennél főb volt. Elhalgatom azt melly nagy külömbség legyen az Papa Cancellariaja között, és az törvény fterint való Egyházi rendelés között. Noha czac ez egy dologis, ez kérdés felől való minden kételkedést elhárithatna. Mert czac egy értelmes ember sem mondgya, hogy az Püspök tisztis, az ön peczétékben, foc nagy aranyas bullákban, és böczü levelekben állyon, foc kal kevesbé pedig á minden fortélyos praktikáknac és czalárdkodással kereskedes nec Iró Camarájában, és koholo vinnyéjében, az mellyben áll az Pápánac lelki gubernálása. Annakokaért ékessen mondatott volt egy régi jambortól; hogy az az Romai anya fient Egyház, az mellyről az régi könyviroc emlékezne, már régen fejedelmi udvarra vált, az melly mostan czac Romában keresetic és láttatic. Es én itt még nem vádoloui az embereknek vétkeket, hanem czac az Pápai állapatról szólloc, és azt mondom hogy egyáltallában ellenkezzéc az Egyházi rendeléssel és állapattal.

Euseb. lib. 3. c. 5.

27. Ha pedig az femélyekre kezdűnc menni, igen jól tudgya mindé, minemü vicariust, és Christufnac helytartót fogjuc találai. Ezek lesinc tudniilic, Julius és Leo, Kelemen és Palpápa, kivált képpen való oflopi az Keresztényen hitnec; és a főb Tanítóia az Religiónac, az mellyec az Christus felől többet nem tudtanac, hanem az mennyit az Lucianus Iskólájában tanultanac. De mit mondoc czac az három vagy négy Pápákról, hólott minden ember jól tudgya, minemü finét vallottac már régen meg az Religiónac az Pápác az ő Cardinalival egyetemben, és niég mostanis minemüt valanac. Mert az titkon ő nálloc való Theológiánac első és fő ágazattya imez, hogy Ninczen Isten. Az másodic, hogy valamellyec az Christus felől megirattanac és prédikáltatnac merő mid hazugság és czalárdság: Harmadic, hogy az örök élettől és az halottaknac felámadásáról való tudomány merő fabula és főfia beféd. Tudom jóllehet hogy ninczenec mind ilyen értelembé, és hogy kevesfenis legyenec az kic igy merjenec főlni: de mind azáltal ugyan ez volt már régtől fogva az Pápáknac köz Religiónac és hitőc. És noha ez mindeneknél tudván vagyon, az kik Romát észmeric: de ugyan még sem főnnec meg kérkedni az Romai Theologusoc, hogy az Christus jó peczétés levelet és szabadságot adott arról, hogy az Pápa ne vétkezheséc: mert az mondatott fent Peter nec: Imádkoztam te erőtted, hogy el ne fődgyon az te hitőd. Kérlec mit használnac véle hogy illy főgyentelenül czüfolodnac, hanem hogy ez egész világ értse, hogy őc olly igen elementenec és merűtlenec az istentelenségben és nem jámborságban, hogy sem az Istent nem felic, sem pedig az embereket nem becűllic.

28. De ám költsuc azt, hogy ez istentelenség az azoknac az Pápáknac, az kiket meg neveztem; czac titkon való és észmereilen legyen; mivel hogy azt sem prédikatiojokban sem pedig irásokban ki nem jelentőtéc és napfény eléjébe nem adtac: hanem czac az ő ástaloknál, Camarajokban, és tulaydon házoc táj ján jelengettéc legyen: Ha mindazáltal ugyan azt akartjac, hogy az privilegiumnac, az mellyet fitogatnac, ereje és érteke legyen, tehát főkség hogy az Pápác Száma közzül kitöröllyéc, az huson kettodic Janos Pápát az ki nyilván megvállotta hogy meghaladócaz lelkec, és hogy az testvel egyfés mind elenyésnec mid az feltamadásig. Es hogy nyilván lássad, hogy akkor az egész főc minden támaszival egyetemben leromlott volt, ez illyen bódultságnac czac egy Cardinal sem mondott ellene: Hanem az Parisbéli Iskola indította az Francia királt, hogy az Pápával azt az vallást visssa mondotná, és annac megtagadására késeritené. Mert az király minden alatta valóknac meghatra, hogy az Pápával semmi közöc ne legyen, hogy ha ez tévelgésből mindgyarást ki nem térne, és ezt az főkas ferint, Trombita fő után az poroszlóval nyilván kikiáltatta.

Esz

Es ez főkség által kénseritetett hogy ez tévelgésből kieskünnék. Ez példa czelekefi, hog' nékem nem főkség többé az velünk ellenkezőckel disputalnom az ellen, hogy azt mondgyac: Hogy az Romai Széc, és az ő Pápájoc nem tévelegnec az Hitben: mivel hogy megmondatott f. Peter nec: Imádkoztam te erőtted, hogy el ne foggyon az te hited. Ez bizonyára rút esettel tantorodott el az hit mellől, hogy minden utánna következők nec igen nyilvánagos pelda lenne arról, hogy nem mind Peter ec azoc, az kic az Peter helyén ülne. Noha magában ez is olly gyermeki dolog, hogy semmi megfelelésre ne legyen méltó. Mert ha mindent, valami a f. Peter nec mondatott, mind azokat az Peter nec minden utánna következőjeire akarjac vonni, tehát az következic hogy mindnyájan őrdögőc legyenec: Mivel hogy az Ur mondotta azt is Peter nec: Mennyi én tolem Sathan, mert bántámra vagy ennékem. Mert finte olly könnyü minékünc ez mondással ő ellene c állannac, az melly könyven őc amaz másikat vetic mi előnkbe.

29. De nem akaroc vélec hasonló hasonlalan feczegéssel tusakodni. Arra térec az ént visontag az honnet ki tértem. Hogy ha Christust, az fent Lelket és az anya fent Egyházat acképpen akarjac valamely bizonyos helhöz kötözni, hogy minden valaki azon ülend, ha finte az őrdög vólnais, mindazáltal ugyan az Christus helytartója vólna, és az anya fent Egyháznac fejénec kellyene tartani: ez nem czac istentelenség, és az Christufnac főffuságára való dolog, hanem képtelen balgátagságis, és minden közönséges emberi értelemnek is ellene vagyon. Régtül fogva immár az Romai Pápác, (az mint előb megmondatott) avagy tellyeséggel Istentelenec, avagy pedig legnagyobb ellenségi vóltanac az Keresztényen Religiónac.

Anna kokaért, az miatt az Szék miatt, az mellyen ülne, olly igen nem helytartói az Christufnac, mint finte midőn valamely Bálvány kép az Isten templumába tétetic, hogy ugyan nem tartatic Istennec. Ha pedig életekről és erkölcsökről kellyen itiletet tenni: ön magoc az Pápác fellyenec meg magok helyett, hogy vallyon miczodájoc vagyon, az mellyen Pispókok nec észmertethetnéne lenni? Előfer hogy Romában ollyan módon élne; az mint mindeneknél nyilván vagyon, és őc azt nem czac látatlanná tesic és elhalgattyac; hanem ez illy tatyékok túró fertelmes vétkeket ez ő elhalgatócokkal javaldogallyac, az mindene stül fogva hitványulilic az Pispókokhoz, az kik nec tistec az, hogy az nép nec kinyeséget valóságos fenyitéc által zabolán tartsac. Nem vagyoc pedig hozzá joc olly irgalmatlan, hogy idegen vétkek nec reájoc költségével terhelném őket.

De hogy ő magoc az ő Udvaroc népével, és az Cardinaloknac egész
H h h h h h

Collegiomával, és Pap felegével egyetemben, minden álnokságban, fajtalan-
lanságban, fertelmességben, és minden gyalázatos és fégyenlégés vétkek-
ben, ilyen rútalmassan fertengenc, hogy az undoc barmokhoz legyenec
hasonlóbbac hogyné az emberekhez, azzal eléggé kimutattyac, hogy őc
semmiképpen nem pispókóc. Ez aránt pedig bár ne fellyenec azon, hogy az
ő fégyenségeket felöttéb kinyilatkoztaflam; mert én az ő büdös ganélat-
tyokat nem akarom megingatni: és fűkséges az tífista és kegyes fűlekneec
kedvezni. Es az mint aranzom, immáris eléggé megmutattam azt az mite
fándékom volt: tudniillic, hogy ha fűnté a Roma annakelőtte feje volt völ-
nais minden anya f. Egyháznac, de mostan nem méltó hogy annac czac az
leg kisseb lába uyjai közzé fűmláltafűsékis.

30. Az mi illeti az Cardinálokat, (az mint őc nevezic) nem tudha-
tom mint lött legyen, hogy illy hamarsággal olly magassan felemelkedte-
nec. Gregorius idejében ez az titulus czac az Pispókóknec tulaydonita-
tott. Mert valamidőn Cardinálokról emlekeziec, azokat nem czac az Ro-
mai anya f. Egyháznac tartya, hanem egyéb egyházakkalis közli. Hogy
somma ferint az Cardinál pap semmi egyéb ne legyen, hanem pispók. Az
régii Könyvekben ez nevet nem találom, latom mindazáltal hogy még ac-
korban azoc valamennyivel alá valóc voltanac az Pispókóknél, az melly-
eket mostan fockalis fellyül halladtanac. Esmeretes a f. Agoston mondála,
melly ilyenképpen vagon: Jollehet a tífistefűgei nevec ferint, az mellyec az
anya f. Egyházban fűkásba mētenec a Pispóc nagyob a presbyternél: mind-
azonáltal az Agoston foc dolgokban kisseb az Hieronymusnál. Itt bizonyára
az Romai anya f. Egyháznac presbyterét, egy fűalnyéra sem különbözteti
meg az egyéb Presbyterektől, hanem mindenecket egyaránt utannoc vét az
pispókóknec. Es ez olly foc ideig megtartatott, hogy az Carthagói Concili-
umban, midőn ott a Romai Székneec két követei volmánac, az első egy pif-
póc, az masic egy presbyter, ennec az utolsó hely adatott. Hogy pedig az igē
régii dolgokat előne kellyē keresnűnc, vagon egy Conciliū előttűnc, mel-
ly Gregorius idett volt Romábā. mellyben az Présbyterec utól űltec, és kü-
lön irtac az végezefűc alá. Az Diaconusoknac semmi helyec nincz az alá irás-
ban. Es bizonyára a Romai Présbytereknac a mellyec most Cardináloknac
nevezic magokat, semmi egyéb tífistec akor nem volt, hanem hogy az pif-
póc mellett voltanac, ugy mint segitóc az Predikállásban és az Sacramen-
tomoknac fűlgáltatásában. Mostan pedig olly igen megváltozott az Sors,
hogy az Cardináloc, a királyoknac és Czáfűaroknac vét ferint való attyok-
fűai vá lött enec. Es ninczen kétség abban, hogy lassan lassan az ő Fejűc
együtt nevedt enec legyen ilyenképpē fel, miglen ez ilyen felsűges tífistec-
sűgre emeltetnēnec. Es igy akarám ezeket is rō videdē czac mint egy űt köz-
ben megēliteni; hogy az olvásóc a nyival jobban megērt enec, hog a Romai

Epist. 15. 77.
& 79.
Lib. 2. Ep. 6.
& 25. & c.

Epist. 19. ad
Mieron.

Lib. 4. Re-
gist.

Szűc, a minemű mostan, felotte igē különbözzön, a régittől, a mellynec pa-
lástyá alatt mostā magát mentegeti és fűepegeti. De amar akar mineműc völ-
tanac legyenis régēten. mivelhogy semmi törvény ferint való és igaz tífistec
ninczen az anya f. Egyházban, czac merő állortza és fűny mutatas az ő dol-
goc: Sőt mivelhogy náloc amaz régieccel mindenecc ellēkez oc; fűűksűg volt
őrcájoc tellyefűedni a nac a mit Gregorius gyakor helyē it: Sirván mondom
(ugymond,) és keferegvén hirdetē meg, hog holott az Papi rendtartás belől
lűkakadott, tehát kívül sem a hat foc ideig meg. Sőt bēkellett ő raytoc telly-
efűedni az mit ez ilyen dologról Malachias mond: Elhaylottatoc az űttől, és
fűkakat megbotránkoztattac az törvényben, és felbontottatoc az Levivel
valóc őtēfemet, azt mondgya az űr: annak okaert enis fűidalmatofűocká és
megvetottēk kē töttelec titeket minden nēpeknel. Immáran minden isten
felő embernecc meggondolására hagyom, miczoda Elsűsűge és felsűbsűge
legyen ennec az Romai f. Birodalomnac, az mellynec az Papistac istentelen
és fűemtelen vakmerűsűgből, még az Istennec Igejűtis, az mellynec mind
mennyen, földön, angyaloktól és emberektűl fűensűge fűnec és becűletel-
nec kellyenec tartatni, alája meric vetni.

NYOLTZADIC RESZ.

Az anya f. Egyháznac hatalmáról a Hitnec dolgaiban, és melly vakmerű batorsűggal élte-
nec azzal gonoszul a Papistac fűgban, az tífista tudománnac meghamisűtására.

Következiec a haunadic Tűickely az anya f. Egyháznac hatalmáról, a mel-
ly eg rēfűent a Pispókókra nēz, más rēfűent mind a kōzűnsűges és mind
a bizonyos tattományoc ferint való Conciliomokra tartozic. Egyedűl czac
artol a lelki hatalórol fűolloc pedig, a melly az anya f. Egyháznac tulaydona.
Ez pedig vagon a tudományban áll, vagon az Jurisűdictioban et itillettelben; a-
vagon hatmadfűor a törvény adáfűra való hatalóban. Az tudományra két tűic-
kelyec kivantatnac tudniillic a tudomány kiefűrogatásáról való paracűzolat,
és a nac megmagyarazattya Minekelotte azért különkülön mindenecc tűic-
kelyről kezdenec fűólni, arra akarjuc inteni az isten felő olvasókat, hogy
valami az anya f. Egyháznac hatalmáról tanitatic, arra az végre vonnyac és
ertűsűc, a mellyre az, a f. Pál bizonyítáfűa ferint, adatott, tudniillic eppitűfűre, és
nē rőtűfűra. Es a kic ezzel igazán és törvény ferint akarnac elni, czac seminecc
egyebnec nē tarttyac magokat hanē Christus fűolgainac, és egy fűerűmind az
nēpnec fűolgainac a Christusban. Illyē módó eppitetic pedig az anya f. Egy-
ház, hog ha ő magoc a fűolgac a Christusnac az ő mēltűsűgat eppen és meg-
sűc tetlenűl kivannyc megtartatni; az melly különbē az ő epsűgēbē meg nē
maradhat, hanē ha az ő nekic egēfűlen meghagyatic a mit ő az Atyától vott:
tudniillic hogy ő legyē eggyetlen egy Tanitűja az anya f. Egyháznac. Mert
fűen kiről nem egyeből, hanem czac ő rólac vagon az megirtva: ő tet halgafű-
sűatoc. Annakokaert az Egyházac hatalomnac az ő dicűretitűc és eckűsűgēt bi-

Lib. 4. Epist.
32. & 33.
Lib. 5. Ep. 7.
& alibi.

Malach. 2.
7. 8.

2. Cor. 10. 7.

8.
2. Cor. 13. 7.
20.

Matth. 17. 6.